

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2017-11-06
Stockholm

Mål nr
M 11105-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2016-11-28 i mål nr M 820-15, se bilaga A

PARTER

Klagande

Kalkproduktion Storugns Aktiebolag, 556295-3280
Lärbro Storugns 2741
624 53 Lärbro

Ombud: Advokaten [REDACTED]
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Kungsgatan 44
111 35 Stockholm

Motpart

Länsstyrelsen i Gotlands län
621 85 Visby

SAKEN

Ansökan om tillstånd (ändringstillstånd) till ändrad bränslesammansättning och därtill hörande tekniska installationer vid tillverkning av bränd kalk inom fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:96 m.fl. fastigheter i Gotlands kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt.

1. Punkten 3 under rubriken ”Tillstånd (ändringstillstånd)” ska ha följande lydelse.
3. Tillverkningen av bränd kalk får, i enlighet med gällande tillstånd (miljödomstolens dom 2004-09-03, mål nr M 312-03), ske i en kalkugn med en total bränslekapacitet om maximalt 25 MW. Därmed utgör 40 % av kapaciteten en

Dok.Id 1372238

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00

förbränning av spillolja (avfallsklassad KEO, avfallskod se domsbilaga B) med maximalt 10 MW till en årlig mängd om maximalt 6 900 ton. Minsta och högsta flöde av farligt avfall uppgår till 0 kg/h respektive 2 500 kg/h. Angående det farliga avfallets värmevärde och maximala innehåll av föroreningar, se domsbilaga B.

2. Mark- och miljödomstolens domsbilaga 1 ska ersättas av Mark- och miljööverdomstolens domsbilaga B.

3. Villkor 6 ska ha följande lydelse.

6. Det ska tas fram ett aktuellt kontrollprogram för verksamheten som innehåller en redovisning av hur bolaget avser att kontrollera att tillstånd och villkor följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast inom sex månader från ianspråktagande av tillståndet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kalkproduktion Storugns Aktiebolag (bolaget) har, i de delar som omfattas av prövningstillståndet, yrkat att punkt 3 i ändringstillståndet, domsbilaga 1 och villkor 6 ändras enligt följande (ändringar kursiverade).

Punkt 3 i ändringstillståndet

3. Tillverkningen av bränd kalk får, i enlighet med gällande tillstånd (miljödomstolens dom 2004-09-03, mål nr M 312-02) ske i en kalkugn med en total bränslekapacitet om maximalt 25 MW. Därmed *utgör 40 % av kapaciteten en förbränning av spillolja (avfallsklassad KEO, avfallskod se domsbilaga 1) med maximalt 10 MW till en årlig mängd om maximalt 6 900 ton.* Minsta och högsta flöde av farligt avfall uppgår till 0 kg/h respektive 2 500 kg/h. Angående det farliga avfallets värmevärde och maximala innehåll av föroreningar, se domsbilaga 1.

Domsbilaga 1

Kolumnerna ”Metod” och ”Analyslab.” ska utgå och värdena i kolumnen ”Specifikation” ska ändras enligt det förslag som anges i tabellen nedan.

Parameter	Sort	Specifikation enligt Mark- och miljödomstolens domsbilaga 1	Förslag till ny specifikation
Densitet vid 15°C	g/cm ³	max 0,95	<i>max 1,0</i>
Flampunkt	°C	min 55	min 55
Svavelhalt	vikt %	max 1,0	max 1,0
Pour Point	°C	max -10	max -10
Viskositet vid 50°C	cSt	max 50	<i>max 65</i>
Vattenhalt	vol %	max 1,0	<i>max 4</i>
Askhalt %	vikt %	max 1,0	2
Värmevärde effektiva	MJ/kg	min 40,95/9780	<i>min 39</i>
Asfaltener	vikt %	max 1,5	<i>max 3</i>
Sediment, extraktionsmetod	vikt %	max 1,0	<i>max 2</i>
Total klor	vikt %	max 0,2	0,2
PCB	mg/kg	max 2	2
Antimon, Sb	mg/kg	max 5	15

Arsenik, As	mg/kg	max 5	5
Selen, Se	mg/kg	max 5	5
Vanadin, V	mg/kg	max 50	100
Bly, Pb	mg/kg	max 100	100
Kadmium, Cd	mg/kg	max 3	3
Tallium, Tl	mg/kg	max 5	5
Kvicksilver, Hg	mg/kg	max 5	5
Krom, Cr	mg/kg	max 30	30
Nickel, Ni	mg/kg	max 50	50
Järn, Fe	mg/kg	max 1 000	1 500
Koppar, Cu	mg/kg	max 115	115
Zink, Zn	mg/kg	max 500	750

Villkor 6

6. Det ska tas fram ett aktuellt kontrollprogram för verksamheten som innehåller en redovisning av hur bolaget avser att kontrollera att tillstånd och villkor följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast inom sex månader från ianspråktagande av tillståndet.

Länsstyrelsen i Gotlands län (länsstyrelsen) har medgett bolagets ändringsyrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande:

Punkt 3 i ändringstillståndet

Mark- och miljödomstolen har i tillståndspunkt 3 infört uppgifter om kalkugnens totala bränslekapacitet, kapacitet för förbränning av spillolja, minsta och högsta flöde av farligt avfall m.m. Formuleringen i punkt 3 grundas inte på något förslag från bolaget utan uppgifterna har hämtats från ansökan och diverse underlag för denna. Tyvärr förekommer det olika uppgifter i underlaget varför det uppkommit ett fel vad gäller kalkugnens totala bränslekapacitet. Kalkugnens maximala förbränningskapacitet uppgår rätteligen till 25 MW och inte 20 MW som anges i domslutet. Som en följd av

detta har även den tillgängliga kapaciteten för förbränning av spillolja (40 %) angivits till 8 MW men den bör rätteligen anges till 10 MW.

Vilka maximala mängder avfallsbränslen som kan tillåtas är beroende av avfallsbränslets energiinnehåll i förhållande till energiinnehållet i totalt tillåten förbränd energi, vilken är 16 000 ton olja. Enligt uppgifter från bolaget är 16 000 ton baserat på en olja som har ett energivärde på 42 MJ/kg. Denna uppgift stämmer bra överens med att eldningsolja generellt har ett energiinnehåll på 42 MJ/kg enligt SPBI. Beroende på typ av olja varierar energiinnehållet mellan 41,5-42,6 MJ/kg. Ett energiinnehåll om 42 MJ/kg betyder att totalt kan 672 000 000 MJ (42 MJ/kg*16 000 ton*1000 kg/ton) bränslen användas eller motsvarande 187 GWh. Med tillämpning av den s.k. 40 %-regeln i 6 § förordningen (2013:253) om förbränning av avfall, avfallsförbränningsförordningen, kan därmed 75 GWh komma från avfallsbränslen. Enligt bilagd specifikation kan avfallsbränslet ha ett energiinnehåll som lägst uppgår till 39 MJ/kg. Den tillåtna årliga mängden spillolja kan därmed uppgå till motsvarande 6 900 ton.

Det blir inte heller korrekt att ange att ugnens kapacitet för förbränning av spillolja är 40 % av den totala kapaciteten. Kalkugnen har kapacitet att förbränna 100 % spillolja vilket även var driftsituationen innan den s.k. 40 %-regeln i 6 § avfallsförbränningsförordningen blev tillämplig på verksamheten. Av detta skäl föreslår bolaget en mindre justering av formuleringen i punkt 3.

Domsbilaga 1

Enligt 22 kap 25 b § miljöbalken ska en dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med förbränning av avfall innehålla vissa uppgifter. Bolagets tanke med de uppgifter som lämnades till mark- och miljödomstolen i bilaga F till ansökan var att frågan, med undantag av föreslagna processgränsvärden, skulle regleras i domen genom det allmänna villkorets hänvisning till att verksamheten ska bedrivas i huvudsak på det sätt bolaget angivit i målet. Mark- och miljödomstolen har dock ansett att uppgifterna ska framgå av själva domslutet och har i domsbilaga 1 återgivit specifika parametrar och specifikationer för den spillolja (avfallsklassad KEO) som får

användas som avfallsbränsle i ugnen. Även dessa uppgifter är hämtade från bilaga F till ansökan. Vad som anges på s. 3-4 i bilaga F är dock ett exempel på analyser som en specifik leverantör utför vid leverans av KEO till bolaget. Parametrarna i bilagan har därför blivit alltför produktspecifika för att ligga till grund för en reglering i själva domslutet. För att bolaget ska kunna upphandla KEO från andra leverantörer på marknaden och fortsatt kunna elda KEO i den utsträckning som skett tidigare behöver specifikationerna i domsbilaga 1 justeras något. Föreslagen justering baseras på specifikationerna för KEO från bolagets leverantörer och maximalt analyserade värden avseende 2015 och 2016 års KEO-leveranser. Såväl leverantörernas specifikationer som analyserna överskrider flera av de värden som anges i domsbilaga 1 och de behöver därför justeras.

Beträffande vattenhalt i oljan så behöver bolaget många gånger tillsätta vatten till oljan för att oljan ska ha rätt egenskaper vid inpumpning och förbränning. Vattenhalten brukar justeras till 2-6 % beroende på aktuella processparametrar. En begränsning av vattenhalten till endast 1 % innebär att mer vatten kommer att behöva adderas till oljan före förbränning. Tillsats av extra vatten sker processmässigt efter det att den har värmts till optimal temperatur. Spillvärme från kompressorer används idag till att värmeväxla bränslet.

Villkor 6

Enligt praxis blir domen gällande mot bolaget när tillståndet tas i anspråk. Bolaget kommer att meddela tillsynsmyndigheten när så sker. Utgångspunkten för beräkning av tidsfristen bör därför, för att undvika otydlighet i tillsynen, relateras till denna tidpunkt i stället för dagen för mark- och miljödomstolens dom.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande:

Bolaget har visat att det är motiverat att medge ett ökat föroreningsinnehåll i spilloljorna enligt förslaget till justerad domsbilaga 1. Det finns inte heller i övrigt något att erinra mot bolagets ändringsyrkanden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden Region Gotland, som har beretts tillfälle att yttra sig i målet, har inte hörts av.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att bolagets ändringsyrkanden, som medgetts av länsstyrelsen, kan godtas. Mark- och miljööverdomstolen noterar vidare att det under punkten 3 i ändringstillståndet angetts fel målnummer avseende bolagets gällande tillstånd och finner inte hinder mot att justera det. Med bifall till överklagandet och justering av det felaktiga målnumret ska mark- och miljödomstolens dom därför ändras på det sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga C

Överklagande senast den 2017-12-04

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Ingrid Åhman, Li Brismo, referent, och tekniska rådet Staffan Lagergren.

Föredragande har varit Lina Tengvar.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2016-11-28
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 820-15

SÖKANDE

Kalkproduktion Storugns Aktiebolag, 556295-3280
Lärbro Storugns 2741
624 53 Storugns

Ombud: Advokat Mikael Lundholm
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Sveavägen 17, 11 tr
111 57 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd (ändringstillstånd) till ändrad bränslesammansättning och därtill hörande tekniska installationer vid tillverkning av bränd kalk inom fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:96 m.fl. fastigheter, Gotlands kommun

AnläggningsID: 29673
Koordinater (SWEREF99): N 6417423, E 725966

DOMSLUT

Tillstånd (ändringstillstånd)

1. Med delvis bifall till ansökan ger mark- och miljödomstolen Kalkproduktion Storugns AB tillstånd (verksamhetskod 26.90 och 90.180) att, utöver de i gällande tillstånd reglerade bränslena konverterad eldningsolja, kol och gasol, i kombination med andra bränslen eller som enda bränsleslag använda:

konventionella eldningsoljor som uppfyller kraven i SS 155410:2011, dock inte eldningsoljor med beteckning Eo6 eller olja med motsvarande innehåll, bibränslepellets, bibränsleflis, naturgas samt biogas.
2. Tillståndet omfattar även installation av teknisk utrustning i kalkugnen för att nyttja bibränslepellets och kol, komplettering av befintlig utrustning för att lagra och befordra gas, anläggningar för lagring av bibränslepellets och

Dok.Id 477061

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

kol, anläggning för malning av kol och/eller fasta bibränslen till pulver samt åtgärder som i övrigt erfordras för att använda de ansökta bränslena i ugnen. Allt i enlighet med vad som anges i ansökan och tillhörande bilagor.

3. Tillverkningen av bränd kalk får, i enlighet med gällande tillstånd (miljödomstolens dom 2004-09-03, mål nr M 312-02), ske i en kalkugn med en total bränslekapacitet om maximalt 20 MW. Därmed är kapaciteten för förbränning av spillolja (avfallsklassad KEO, avfallskod se domsbilaga 1) maximalt 8 MW till en årlig mängd om maximalt 6 600 ton. Minsta och högsta flöde av farligt avfall uppgår till 0 kg/h respektive 2500 kg/h. Angående det farliga avfallets värmevärde och maximala innehåll av föroreningar, se domsbilaga 1.

Villkor

Med upphävande av villkor 2-4 och 6 i gällande tillstånd ska följande slutliga villkor samt de provisoriska föreskrifterna nedan gälla för verksamheten:

Allmänt villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsak på det sätt som bolaget har angivit eller åtagit sig i ansökningshandlingarna eller i övrigt.

Särskilda villkor

2. Bolaget ska i god tid innan anläggningar och installationer utförs, i fråga om transporter, lagring och hantering av fasta bränslen, till tillsynsmyndigheten redovisa en beskrivning av den närmare utformningen av verksamheten samt lämna förslag på lämpliga försiktighetsmått och skyddsåtgärder för att begränsa störningarna i omgivningen till följd av dessa delar av verksamheten, se delegation D1.
3. Kemiska produkter och farligt avfall som uppkommer i verksamheten ska förvaras och i övrigt hanteras på sådant sätt att förorening av mark och

vatten förebyggs. För flytande kemiska produkter inklusive flytande bränslen och flytande farligt avfall ska lagrings- och uppställningsplatser vara försedda med invallning eller annan konstruktion så att minst hälften av den totala volymen, dock minst hälften av den största behållarens volym plus 10 procent av de övriga kärlets volym, kan innehållas i invallningen.

4. Bolaget ska i samråd med tillsynsmyndigheten och räddningstjänsten upprätta rutiner för lagring och hantering av bränslen för att förebygga risken för brand.
5. Förbränningen av avfall ska ske med hög energieffektivitet.
6. Det ska tas fram ett aktuellt kontrollprogram för verksamheten som innehåller en redovisning av hur bolaget avser att kontrollera att tillstånd och villkor följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast inom sex månader från dagen för denna dom.

Uppskjutna frågor – prøvotidsutredningar

- U1. Bolaget ska under en prøvotid följa upp och redovisa utsläppen till luft från anläggningen vid användning av olika bränslen i kalkugnen. Utredningen ska gälla utsläpp till luft av de parametrar som omfattas av fastställda BAT-slutsatser gällande kalkindustrin (2013/163/EU). Bolaget ska även utreda och redovisa vilka ytterligare åtgärder för att minska utsläppen som är tekniskt möjliga, vilken utsläppsminskning som kan uppnås och kostnaderna för åtgärderna avseende bl.a. SO₂ och NO_x. Även den specifika kostnaden per mängd reducerat utsläpp bör redovisas. Utredningen ska ligga till grund för en jämförelse med BAT-slutsatserna för kalkindustrin i industriutsläppsförordningen (2013:250), 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken och för fastställande av slutliga processgränsvärden eller begränsningsvärden enligt 22 kap. 25 b § miljöbalken och 77 § förordningen (2013:253) om förbränning av avfall (avfallsförbränningsförordningen).

Utredningen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten, bl.a. angående proveldningsförfaranden.

Utredningen samt förslag till slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att ansökta tekniska installationer för den ändrade bränslesammansättningen har tagits i drift.

- U2. Bolaget ska under en provotid utreda och redovisa vilka eventuellt ytterligare åtgärder som är tekniskt möjliga för att innehålla ekvivalent ljudnivå 40 dBA nattetid (22-06) vid bostäder och om/hur ljudnivåerna varierar över tid samt om det nattetid (22-06) förekommer arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A).

Utredningen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Utredningen samt förslag till slutliga bullervillkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att ansökta tekniska installationer för den ändrade bränslesammansättningen har tagits i drift.

- U3. Bolaget ska under en provotid utreda och redovisa följande preciseringar av inlämnad statusrapport:
1. En sammanställning av de miljö- och hälsofarliga ämnen som hanteras och/eller förväntas komma att hanteras i verksamheten, och kan utgöra en risk för föroreningsskada;
 2. En beskrivning av alla platser inom bolagets verksamhetsområde där verksamhet historiskt (så långt det är känt) och nuvarande verksamhet kan ha orsakat föroreningar i mark och/eller grundvatten;
 3. En beskrivning av identifierade framtida potentiella källor/platser och spridningsvägar för föroreningar inom nuvarande och framtida verksamhetsområde;
 4. En beskrivning, enligt tillgänglig offentlig information, av omgivande markanvändning och verksamheter som möjliggör särskiljning av eventuella föroreningar från dessa med föroreningar från den egna verksamheten; samt
 5. Utföra miljötekniska undersökningar som beskriver förorenings-situationen och eventuell föroreningsspridning vid identifierade platser inom bolagets nuvarande och framtida verksamhetsområde, omfattande ämnen enligt punkt 1. Omfattningen av dessa miljötekniska undersök-

ningar kan fastställas först efter det att utredningarna enligt punkterna 1-4 ovan är utförda och ett förslag till provtagningsplan har tagits fram.

Inom sex månader från dagen för denna dom ska bolaget samråda med tillsynsmyndigheten om inriktning och utformning av de miljötekniska undersökningarna enligt punkt 5 ovan.

Utredningen ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast 18 månader från dagen för denna dom.

Provisoriska föreskrifter

Mark- och miljödomstolen avslår bolagets yrkande om dispens från begränsningsvärdet för koloxid enligt 2 kap. 19 § punkten 6 industriutsläppsförordningen.

- P1. Under prøvotiden ska nedanstående processgränsvärden (K_{proc}) med tillämpning av 22 kap. 25 b § miljöbalken och 77 § avfallsförbränningsförordningen gälla som riktvärde* och provisorisk föreskrift.

Parameter	Processgränsvärde mg/Nm ³ tg vid 3 % O ₂	Processgränsvärde mg/Nm ³ tg vid 6 % O ₂
Stoft	18	15
NO _x	360	300
SO ₂	90	75
CO	900	750
TOC	18	15
HCl	18	15
HF	2	1,5

*Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids mer än tillfälligt, medför en skyldighet för verksamhetsutövaren att snarast vidta åtgärder för att förhindra att överskridandet upprepas.

- P2. Buller från verksamheten ska begränsas så att den inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå som riktvärde* utomhus vid bostäder än
- 50 dB(A) dagtid kl 06.00 – 18.00
 - 45 dB(A) kvällstid kl 18.00 – 22.00
 - 40 dB(A) nattetid kl 22.00 – 06.00

Vid uppstart av ugnen, tills en arbetstemperatur av 75 grader uppnåtts på rökgaserna till filtret, får den ekvivalenta ljudnivån nattetid kl 22.00 – 06.00 som riktvärde uppgå till maximalt 45 dB(A).

Den momentana ljudnivån nattetid får uppgå till 55 dB(A) vid bostäder.

Ovan angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar vid intilliggande bostäder. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

*Med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids mer än tillfälligt, medför en skyldighet för verksamhetsutövaren att snarast vidta åtgärder för att förhindra att överskridandet upprepas.

Delegation

- D1. Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att vid behov meddela ytterligare villkor rörande den närmare utformningen av verksamheten i fråga om transporter, lagring och hantering av fasta bränslen, för att förhindra och motverka störningar i omgivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen bestämmer igångsättningstiden till fem år från dagen för denna dom.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

BAKGRUND

Övergripande beskrivning av verksamheten

Kalkproduktion Storugns AB (KPAB) producerar bränd kalk i en anläggning lokaliserad till Storugns på norra Gotland. Verksamheten bedrivs på fastigheterna Lärbro Stora Vikers 1:96, 1:98 och 1:99 samt del av 1:95. Fastigheterna ligger på östra sidan om Kappelshamnsviken med Kappelshamns samhälle på den västra sidan på ett avstånd av ca 1,2 km. Anläggningen med dess olika delar är belägen i anslutning till Nordkalk AB:s verksamhet innefattande brytning av kalksten vilket för närvarande sker i den s.k. Klinthagentäkten.

Kalkugnen där den brända kalken produceras är belägen på fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:96. På fastigheten finns även lagringssilos för kolpulver. Kalkugnens kapacitet är 185 000 ton bränd kalk per år och den brända kalken tillverkas genom upphettning av krossad kalksten i en toppmatad tvåschakts Maerzugn med två parallella schakt. Bränslet förbränns växelvis i ett schakt och rökgasen värmer då kalkstenen i det andra schaktet. Processen innebär kemiskt att koldioxid drivs av från kalkstenen varvid kalciumoxid, benämnd bränd kalk, erhålls. Ugnen har en maximal förbränningskapacitet på 25 MW och kan producera upp till 550 ton bränd kalk per dygn. Verksamheten drivs i kontinuerlig skiftgång dygnet runt med uppehåll endast för större underhållsarbeten under semester månaden juli. Kalkstenen som används som råvara i kalkugnen levereras av Nordkalk AB från sorteringsverket som är lokaliserat i direkt anslutning till verksamheten. Den brända kalken transporteras med fartyg från den av Nordkalk AB innehavda hamnen i anslutning till KPAB. Via hamnen tas även bränslen till kalkugnen in.

Bakgrund till ansökan

I samband med genomförandet av industriutsläppsdirektivet 2010/75/EU (IED-direktivet) har förutsättningarna för användningen av olika bränsleslag vid kalkugnen delvis kommit att förändras. Ändringarna har föranlett KPAB att se över bränslehanteringen och utreda vilka alternativa bränsleslag som bör användas i verksamheten framledes. De för verksamheten väsentligaste förändringarna i regelverket är för det första att det undantag för spillolja från bestämmelserna om

farligt avfall, som tidigare fanns i 5 § förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning, har upphävts. För det andra har det i 6 § i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall (avfallsförbränningsförordningen) införts en ny bestämmelse av innebörden att en förbränningsanläggning där mer än 40 % av den alstrade värmen kommer från förbränning av farligt avfall definieras som en avfallsförbränningsanläggning och inte som en samförbränningsanläggning.

För KPAB:s del, som sedan 1999 i enlighet med gällande regler endast använt konverterad eldningsolja som bränsle i ugnen, innebär förändringarna att andelen konverterad eldningsolja måste nedbringas till högst 40 % för att anläggningen fortsatt ska falla under reglerna för samförbränningsanläggningar. Kalkugnen, som i och för sig ur miljö- och utsläppssynpunkt fungerar utmärkt för återvinning och förbränning av spillolja, kan nämligen inte uppfylla de tekniska krav och utsläppskrav som gäller för rena avfallsförbränningsanläggningars förbränning av farligt avfall. Förevarande ansökan anger därmed olika sätt för KPAB att helt eller delvis ersätta den konverterade eldningsoljan med andra bränslen.

För närvarande har KPAB efter beslut från länsstyrelsen getts möjlighet ersätta konverterad eldningsolja med bränsleslagen Eo2 och Eo3A. Genom att bolaget för närvarande endast kan använda de betydligt dyrare eldningsoljorna av klass Eo2 och Eo3A tillsammans med konverterad eldningsolja, drabbas bolaget av allvarliga kostnadsökningar vad avser bränsleförsörjningen. Bränslekostnaden utgör en betydande andel av anläggningens kostnader och har direkt påverkan på verksamhetens resultat. De restriktioner som för närvarande gäller avseende bränsleanvändningen i kalkugnen innebär en kostnadsökning motsvarande ca 30 miljoner kr per år och försätter bolaget i ett ytterst ansträngt finansiellt läge. Under 2014 var t.ex. eldningsolja Eo6 ca 1 000 kr billigare per ton än Eo3A. Möjligheten att använda Eo6 under 2014 skulle ha sänkt bränslekostnaden med närmare 14 miljoner kr jämfört med Eo3A. Det är mot denna bakgrund av stor vikt att bolaget inför framtiden ges möjlighet att bredda bränslebasen enligt ansökan.

YRKANDEN M.M.**1. Ansökan om tillstånd till ändring av verksamheten**

KPAB ansöker om tillstånd till ändrad bränsleanvändning samt ändrad bränslehantering samt därtill hörande installationer enligt följande.

Tillstånd att, utöver de i gällande tillstånd reglerade bränslena konverterad eldningsolja, kol och gasol, i kombination med andra bränslen eller som enda bränsleslag använda:

konventionella eldningsoljor som uppfyller kraven i SS 155410:2011 respektive ISO 8217:2010,
biobränslepellets,
biobränsleflis,
naturgas samt biogas.

Ansökan innefattar även installation av teknisk utrustning i kalkugnen för att nyttja biobränslepellets och kol. Komplettering av befintlig utrustning för att lagra och befordra gas, anläggningar för lagring av biobränslepellets och kol samt anläggning för malning av kol och/eller fasta biobränslen till pulver samt åtgärder som i övrigt erfordras för att använda de ansökta bränslena i ugnen. Allt i enlighet med vad som anges i ansökan och därtill hörande bilagor.

2. Ansökan om dispens från begränsningsvärde

KPAB yrkar att mark- och miljödomstolen med stöd av 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250), IUF, medger KPAB dispens från begränsningsvärdet för koloxid enligt 2 kap. 19 § punkten 6 samma förordning.

3. Övriga yrkanden

KPAB yrkar att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande), att den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång anges till fem år samt att mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

GÄLLANDE TILLSTÅND

Gällande tillstånd för KPAB:s verksamhet i Storugns är meddelat enligt miljöbalken av miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt 2004-09-03 i mål nr M 312-03 (domen korrigerad avseende tillåten mängd konverterad eldningsolja genom rättelse 2004-09-09). Tillståndet medger bland annat en högsta årlig produktion uppgående till 180 000 ton bränd kalk per år och en användning av 16 000 ton konverterad eldningsolja som bränsle. Även gas och kol kan användas som alternativa bränsleslag enligt vad som anges i tillståndet. Konverterad eldningsolja har dock nyttjats som enda bränsleslag sedan 1999 på grund av en fördelaktigare prisbild. Tillståndets villkor reglerar bland annat maximalt tillåtet utsläpp till luft av SO₂, stoft och NO_x. Kalkugnen (huvudverksamheten) utgör en industriutsläppsverksamhet enligt 1 kap. 2 § IUF med hänvisning till 14 kap. 10 § miljöprövningsförordningen (2013:251). EU-kommissionen har fastställt BAT-slutsatser för kalkindustrin som genomförts i svensk rätt genom 2 kap. 19 § IUF. Kalkugnen är vidare en samförbränningsanläggning enligt 7 § avfallsförbränningsförordningen genom att konverterad eldningsolja som klassas som avfall används som bränsle i ugnen. KPAB:s verksamhet omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter. För en sammanställning av relevanta beslut avseende verksamheten se MKB avsnitt 1.1, tabell 1, bilaga B.

ANSÖKAN

Verksamhetskoder m.m.

Ansökan avser tillstånd (ändringstillstånd) enligt 9 kap. miljöbalken (jfr 16 kap. 2 § miljöbalken) till ändring av verksamheten vad avser bränsleanvändning och bränslehantering vid bolagets anläggning för tillverkning av bränd kalk inom fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:96 m.fl. fastigheter, Gotlands kommun.

Relevanta verksamhetskoder för verksamheten:

- 14 kap. 10 § miljöprövningsförordningen, tillståndsplikt B och verksamhetskod 26.90 för anläggning för tillverkning i ugn av mer än 12 500 ton kalk per kalenderår. *Huvudverksamhet* enligt IUF.

- 29 kap. 18 § miljöprövningsförordningen, tillståndsplikt A och verksamhetskod 90.180 för samförbränningsanläggning där farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden farligt avfall är mer än 2 500 ton per kalenderår. *Sidoverksamhet* enligt IUF.

KPAB:s ansökan om tillstånd utgörs av ansökningshandling, teknisk beskrivning (bilaga A till ansökan) och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) (bilaga B till ansökan). En statusrapport har enligt 1 kap. 24 § industriutsläppsförordningen även upprättats för verksamheten (bilaga C till ansökan).

Teknisk beskrivning

Anläggningsbeskrivning

Produktion

I tabellen redovisas produktionen under år 2010-2013.

	Tillståndsgiven mängd	Produktion/bränsleförbrukning				Enhet
		2010	2011	2012	2013	
Bränd kalk	180 000	166 141	162 335	122 783	134 858	ton per år
KEO som bränsle	16 000	15 046	14 842	11 676	12 231	ton per år

Vattenförsörjning

Vatten till anläggningen köps från Nordkalk, som tar vatten från en grundvattentäkt vid Ekedalskällan samt från enskilda vattentäkter inom industriområdet. Färskvatten används i processen samt för sanitära ändamål och i laboratoriet.

Avloppsvatten

I processen för kalkbränningen förbrukas inget vatten som genererar avloppsvatten.

Beskrivning av dagens bränsleanvändning

KPAB har sedan 1999 använt konverterad eldningsolja som enda bränsle för drift av kalkugnen. Som anges ovan använder emellertid KPAB från om med 2014 maximalt 40 % konverterad eldningsolja i kombination med de anmälda och av tillsynsmyndigheten godkända eldningsoljorna Eo2 och Eo3A. Eo1 används vid

uppstart av ugnen. Transport sker med tankbåt och lossning sker med fast oljeledning till cistern. En närmare beskrivning av transport, lagring och hantering av dessa bränsleslag finns i bilaga A och B till ansökan.

Gällande tillstånd omfattar även användning av kol och gasol som bränsle i kalkugnen. Nuvarande anläggning är utformad för att kunna använda kolpulver levererat per lastbil och som lossas direkt till befintlig silo. Inom anläggningen finns det även en cistern för lagring av gasol i direkt anslutning till en hamnanläggning för lossning av gasol. Gasolanläggningen är förbunden med kalkugnen genom en ledning. Gasol har emellertid inte använts vid anläggningen sedan 1997 på grund av en ogynnsam prisbild för gasol. Utrustningen har emellertid hållits intakt och är för närvarande fylld med kvävgas. Det finns för närvarande inte några planer på att ta anläggningen i drift.

Beslut om omklassning av konverterad eldningsolja till produkt

Länsstyrelsen i Hallands län har 2014-11-20 beslutat att konverterad eldningsolja som framställs av en av KPAB:s leverantörer inte utgör avfall under förutsättning att vissa i beslutet angivna kriterier är uppfyllda. KPAB kommer även att använda sådan ej avfallsklassificerad konverterad eldningsolja som bränsle i kalkugnen.

Planerad verksamhet

Planerad bränsleanvändning enligt ansökan

Den ändring av verksamheten som ansökan avser innebär inte någon ökad produktion utan endast en förändring avseende de bränsleslag som används vid tillverkningen av bränd kalk i KPAB:s kalkugn, dvs. en ändring av bränslebasen. De nya bränslena enligt ansökan jämte de redan tillståndsgivna används var för sig som enda bränsleslag eller i kombination med varandra till följande årliga maximala mängder;

- 16 000 ton eldningsolja: konverterad eldningsolja avfall/ej avfall; konventionell eldningsolja enligt SS 155410:2011 respektive ISO 8217:2010 (t.ex. Eo1-Eo6 eller MFO, Marine Fuel Oil)
- 45 000 ton biobränslepellets

- 90 000 ton bibränsleflis
- 30 000 ton kol
- 15 000 ton naturgas
- 45 000 ton biogas
- 15 000 ton gasol

För användning av de olika ansökta slagen av bränsle krävs i vissa fall tekniska förändringar samt installation av kompletterande teknisk utrustning för att kunna transportera, lagra och befordra bränsle till kalkugnen. Dessa förändringar består bl.a. av ett nytt planlager för förvaring av kol och bibränslen, byggnader för malning och torkning av kol och bibränslen. Eldningsolja enligt standard 155410:2011, kvalitet Eo1, kommer endast att nyttjas vid uppstart då avfallsbränsle används i ugnen samt som bränsle i bränsletorkar. För att kunna nyttja bibränslepellets i kalkugnen krävs installation av kompletterande teknisk utrustning medan nyttjande av naturgas/biogas endast kräver komplettering av befintlig utrustning för att lagra och befordra gas. Ansökan omfattar även metod för att kunna mala kol och/eller fasta bibränslen till pulver för nyttjande i anläggningen. Pulverfraktionerna kommer att matas till ugnens bränslelansar. Detta kommer att kräva tekniska installationer för malning av kol och bibränsle till pulver.

Emissioner

Under 2014 har proveldning skett med de olika bränslen som planeras bli använda. Dock finns ingen utrustning för att använda bibränslen så det är inte provat. Kol och gasol har inte använts i anläggningen sedan 90-talet. Här redovisas dock resultatet av en periodisk mätning som genomfördes med dessa bränslen 1990. Proveldningen 2014 omfattar konverterad eldningsolja och de konventionella eldningsoljorna Eo3 och Eo6. Emissionerna redovisas som anges för BAT i tabellen avseende produktion ovan vid ett luftöverskott motsvarande 11 % O₂.

Koncentrationer i rökgasen vid prov

Parameter	Kol	Eo6	Eo3	Gasol	KEO
	(mg/Nm ³ , 11 % O ₂)				
Stoft	5	5	5	5	5
NO _x	200	183	50	50	89
SO ₂	8	72	67	14	19

CO	1800	672	22	20	190
TOC		12	9		11
HCl		0	0		1
HF					

Jämförs dessa uppmätta koncentrationer i rökgasen med motsvarande värden enligt BAT är det enbart CO från kol och Eo6 som överstiger BAT-värdena.

Miljökonsekvensbeskrivning

Utsläpp till luft

Den planerade verksamheten med en ändrad bränslebas förväntas inte medföra ökade utsläpp i förhållande till vad gällande tillstånd medger med undantag av svaveldioxid (se nedan justerade om uppgifter att utsläppen inte ökar, *domstolens anm.*). Enligt vad som framgår nedan föreslår KPAB en omprövning och uppdatering av utsläppsvillkoren till luft.

Buller

Verksamheten är till sin karaktär bullrande eftersom sten hanteras i stor skala. Framförallt gäller detta arbetsmomenten siktning, transport och krossning av sten. Eftersom verksamheten bedrivs i skift är ljudemissionerna från densamma i stort sett konstanta över dygnet. Tillkommande anläggningsdelar och tekniska installationer kommer att projekteras så att nu gällande bullervillkor enligt befintligt tillstånd kan innehållas. Det innebär att åtgärder för bullerbekämpning kommer att beaktas vid uppförande och placering av tillkommande anläggningar och utrustning. T.ex. kommer kolkvarn pelletsvarn m.m., att placeras i byggander med särskilda krav på bullerisolering.

Damning

Vid stenhanteringen och hanteringen av den färdigbrända kalken föreligger risk för damning, bl.a. vid transporter, siktning, krossning och lastning. Anläggningen är emellertid byggd så att den har så många inkapslade enheter som möjligt och är försedd med textila spärrfilter för att minska damningen.

Den tillkommande hanteringen och förvaringen av kol och bibränslepellets kommer att ske på hårdgjord yta delvis under tak i lagertält anslutet till reningsutrustning. Utformningen av förvaringsplatsen kommer att ske så att risken för damning begränsas och risken för spridning av stoft och lakvatten från upplaget minimeras. Ventiler och utblås från system innehållande bibränsle- och kolpulver kommer att förses med textila spärrfilter. Något särskilt villkor utöver det allmänna villkoret föreslås inte.

Utsläpp till vatten

I processen för kalkbränningen förbrukas inget vatten som genererar avloppsvatten. Allt dagvatten från samtliga ytor inom verksamhetsområdet avleds via ytavrinning till Nordkalk AB:s sedimenteringssystem. Den ansökta verksamheten kommer således inte att medföra några förändringar med avseende på volymerna av dagvatten som avleds från området. Det kommer inte heller medföra några förändringar i spillvattenhanteringen. Även släckvatten som uppkommer vid eventuell brand tas om hand genom befintligt sedimenteringssystem. Något särskilt villkor utöver det allmänna villkoret anses inte behövligt.

Risker och säkerhet

KPAB bedömer att riskbilden främst kommer att förändras till följd av den planerade verksamheten med malning och befordring av kol och bibränslepellets till ugnen. Befintliga riskanalyser kommer att kompletteras utifrån ändrad bränslemix och tillkommande tekniska installationer. Vid utformning och projektering av tekniska installationer kommer riskaspekter att beaktas och lämpliga förebyggande åtgärder utredas. Riskbilden avseende utsläpp till mark och vatten bedöms inte påverkas till följd av den planerade ändringen av bränslebasen och hanteringen av detsamma. Avseende hanteringen av eldningsolja är det inte inplanerat några förändringar jämfört med nuvarande verksamhet beträffande säkerhetsaspekter. Befintliga riskanalyser kommer emellertid att kompletteras när ett nytt tillstånd erhålls.

KPAB har anmält verksamheten enligt 7 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, den s.k. Seveso-lagen. Av anmälan framgår att bolagets verksamhet kommer att omfattas av Seveso-lagens lägre kravnivå då man kommer att hantera eldningsolja m.m. till en volym om maximalt 5 330 000 l. Inga andra miljöfarliga ämnen kommer att hanteras i mängder över två procent av gränsmängderna för lägre kravnivån. Anmälan föranledde Länsstyrelsen i Gotlands län genom beslut 2014-03-11 i ärende 456-362-14 att begära att KPAB skulle inkomma med ett handlingsprogram. Efter ett tillsynsbesök i juni 2014 har KPAB lämnat en redogörelse för vidtagna åtgärder vilka länsstyrelsen bedömt motsvara de efterfrågade. Nästa tillsynsbesök är planerat till 2016.

Avfall

De ansökta förändringarna av bränslebasen för kalkugnen ger inte i sig upphov till avfall.

Samråd

KPAB har beskrivit hur samråd har genomförts med myndigheter, allmänheten och särskilt berörda. Samråden har inte resulterat i några direkta invändningar mot de planerade ändringarna. Synpunkter har emellertid framkommit med avseende på ändringsansökans innehåll och omfattning, bl.a. med avseende på risk och säkerhetsfrågor samt förebyggande och skadebegränsande åtgärder m.m. Inkomna synpunkter har beaktats i framtagandet av ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Villkorsförslag och uppskjutna frågor m.m.

Gällande utsläppsvillkor till luft

Av KPAB:s befintliga tillstånd från miljödomstolen 2004-09-03 i mål M 312-03 anges följande villkor med avseende på utsläpp till luft från verksamheten.

Villkor 2: Det årliga utsläppet av svaveldioxid via rökgaser från ugnen får vara högst 13 ton,

Villkor 3: Utsläppet av stoft via rökgaser från ugnen får inte överskrida 25 mg/m³ ntg (normal, torr gas). För det fall utsläppsgränsen överskrids vid besiktning får

denna inte avslutas förrän anläggningen justerats på sådant sätt att gränsvärdet uppnåtts,

Villkor 4: Koncentrationen av kväveoxider i rökgaserna från ugnen får vid utnyttjandet av konverterad spillolja och gasol inte överstiga 100 mg/m³ ntg. Motsvarande värde då kol används som enda bränsleslag alternativt tillsammans med olja eller gasol, får inte överskrida 400 mg/m³ ntg. I samtliga fall avses kväveoxid vid 8 % syrehalt.

Villkor 5: Rökgaser från ugnen ska rensas i textilt spärrfilter eller motsvarande innan utsläpp får ske. Förbikoppling av filter får ske vid uppstart av ugnen tills en arbetstemperatur av 75 grader uppnåtts på rökgaserna till filtret. Förbikoppling av filtret får även ske under maximalt 72 timmar vid haveri på fläktmotor eller stoftutmatning från filter.

Det bör noteras att utsläppsvärdena som fastställdes vid tillståndsprovningen 2004 inte är utformade som dagens begränsningsvärden eller anpassade till de generella föreskrifter avseende mätning och kontroll som följer av EU:s direktiv om avfallsförbränning, vilket numera utgör en del av IED-direktivet. Hade villkoren fastställts enligt gällande föreskrifter om mätning och kontroll hade det med hänsyn till nödvändiga säkerhetsmarginaler och rättssäkerhetsskäl med största sannolikhet angivits andra utsläppsvärden. Villkoren är således inte avsedda för kontroll och uppföljning enligt EU:s direktiv. Dessa förhållanden utgör i sig ett skäl för omprövning av villkoren för utsläpp till luft vid provningen av ansökan. Provningen avser därtill att anpassa villkoren till gällande BAT-slutsatser enligt IUF och tillämpliga regler enligt avfallsförbränningsförordningen.

För tillståndet bör föreskrivas nya villkor för utsläpp till luft som innebär en anpassning enligt IUF samt tillämpning av avfallsförbränningsförordningen. Villkor 2 nedan ersätter villkor 2-4 (*dock inte villkor 5, justering i aktbilaga 50, domstolens anm.*) i gällande tillstånd. Därutöver bör ett nytt allmänt villkor föreskrivas med stöd av 24 kap. 5 § miljöbalken som ersätter det tidigare.

Tillämpliga regler för fastställande av utsläppsvillkor för anläggningen

Utsläppen från kalkugnen regleras i tre parallella och delvis överlappande regelsystem.

- Individuella tillståndsvillkor enligt 2 kap. 3 § och 7 § miljöbalken,
- BAT-slutsatser för kalkugn enligt 2 kap. industriutsläppsförordningen,
- Blandningsberäkning vid samförbränning enligt avfallsförbränningsförordningen (avfallsgränsvärden och processgränsvärden).

Utgångspunkten för prövningen är att kalkugnen utgör en befintlig verksamhet.

Enligt vad som tidigare anförts utgör kalkugnen (huvudverksamheten) vidare en industriutsläppsverksamhet enligt 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen. Enligt 1 kap. 13 § förordningen ska tillståndsmyndigheten som referens vid sin prövning av tillståndsvillkor använda de BAT-slutsatser som EU-kommissionen har fastställt och som anges i förordningens 2 kap. (anpassade villkor). Sådana BAT-slutsatser har utfärdats för kalkindustrin och återfinns i 2 kap. 19 § förordningen.

BAT-slutsatser

Tillämpliga BAT-slutsatser för KPAB:s schaktugn (PFRK) finns redovisade i bilaga E till ansökan. Av redovisningen framgår att utsläppen från anläggningen regelmässigt ligger under BAT-AEL värdena med undantag av CO vid eldning med kol samt i viss mån Eo6. BAT-AEL värdena ska innehållas fyra år efter offentliggörandet, dvs. i detta fall 2017-04-09. Vad gäller utsläpp av CO får det med hänsyn till var anläggningen ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper och de lokala miljöförhållandena anses medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet för CO vid eldning av kol och Eo6, om det ens är tekniskt möjligt. Skäl finns därför att meddela dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen.

Processgränsvärden för blandningsberäkning

Kalkugnen är en samförbränningsanläggning enligt 7 § avfallsförbränningsförordningen. Detta genom att konverterad eldningsolja som i vissa fall utgör avfall används som bränsle i ugnen. Detta innebär att högsta tillåtna utsläpp till luft ska

bestämmas genom en blandningsberäkning enligt 71 § i förordningen. Underlag enligt 22 kap. 25 b § miljöbalken, kontrollfrågor samt beräkningar för samförbränning finns redovisade i bilaga F till ansökan.

Enligt 22 kap. 25 b § p 4 miljöbalken ska tillståndet innehålla villkor om begränsningsvärden för utsläpp som ska beräknas enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. 5 § i balken. Avfallsförbränningsförordningen utgör en sådan föreskrift.

Den närmare innebörden av att ett tillstånd ska innehålla villkor om begränsningsvärden enligt 22 kap. 25 b § miljöbalken uttolkas i 77 § avfallsförbränningsförordningen där följande anges.

77 § Om ett sådant villkor om begränsningsvärden anger ett processgränsvärde för blandningsberäkningen som har bestämts enligt 75 §, ska villkorets processgränsvärde tillämpas. Om tillståndsvillkoret anger det begränsningsvärde som en blandningsberäkning enligt 71 § ger och detta framgår av tillståndsvillkoret ska verksamhetsutövaren tillämpa villkorets begränsningsvärde i stället för vad som följer av 71-76, 79-93 och 97 §§.

Villkoren i tillståndet kan således antingen innehålla ett processgränsvärde att använda i en senare blandningsberäkning, eller ett begränsningsvärde som är slutresultatet av blandningsberäkningen. KPAB uppfattar att verksamhetsutövaren därmed kan välja att föreslå den ena eller den andra typen av villkor i ansökan. KPAB har valt att som villkor föreslå processgränsvärden enligt nedan.

Om tillståndsvillkoret ska ange ett processgränsvärde finns en stödregel för hur detta ska ske i 75 § 3 st avfallsförbränningsförordningen. *Processgränsvärdet får inte medföra en utsläpps begränsning som är orimlig jämfört med vad som skulle ha gällt om förbränningen avsåg enbart andra bränslen än avfall.* Detta är således en jämningsregel som innebär att det processgränsvärde som anges i villkoret inte får medföra orimligt stränga utsläppskrav när det används i blandningsberäkningen. Detta således i jämförelse med de utsläppskrav som hade kommit att fastställas för kalkugnen om avfall inte alls hade använts som bränsle. De utsläppsvillkor i form av processgränsvärden som föreslås ligger med undantag av CO under BAT-AEL värdena (notera att processgränsvärdena och BAT-AEL värdena beräknas och redo-

visas med olika luftöverskott i % O₂). Det finns vidare skäl att notera att CO inte ingår bland de utsläppsp parametrar som ska fastställas enligt blandningsberäkningen enligt 97 § avfallsförbränningsförordningen. KPAB:s verksamhet omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:119) om handel med utsläppsrätter. Detta innebär att 1 kap. 11 § industriutsläppsförordningen blir tillämplig. Försiktighetsmått som innebär en begränsning av utsläppen av koldioxid, dikväveoxid eller perfluorkolväten ska inte tillämpas och reglering av använd mängd fossilt bränsle i syfte att minska utsläpp av koldioxid ska ej ske. Det finns bl.a. av detta skäl att ompröva och ändra det allmänna villkoret i gällande tillstånd rörande undvikande av eldning med kol.

Villkorsförslag

KPAB har, *som talan slutligen har formulerats*, föreslagit följande villkor inklusive utredningsvillkor och provisoriska föreskrifter.

1. Allmänt villkor

Verksamheten ska bedrivas i huvudsak på det sätt som bolaget har angivit eller åtagit sig i ansökningshandlingarna eller i övrigt.

Förslag till nytt bullervillkor

Buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

- 50 dB(A) dagtid kl 06.00 – 18.00
- 45 dB(A) kvällstid kl 18.00 – 22.00
- 40 dB(A) nattetid kl 22.00 – 06.00

Vid uppstart av ugnen, tills en arbetstemperatur av 75 grader uppnåtts på rökgaserna till filtret, får den ekvivalenta ljudnivån nattetid kl 22.00 – 06.00 som riktvärde uppgå till maximalt 45 dB(A)

Ovan angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.

Den momentana ljudnivån nattetid får uppgå till 55 dB(A) vid bostäder.

Tillkommande anläggningar och utrustningar ska konstrueras så att ljudnivåerna för var och en av dessa klarar nivåerna för nyetablerad industri.

Förslag till delegation

[D1. Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § st 3 till tillsynsmyndigheten att godkänna bolagets slutliga förslag rörande den närmare utformningen av verksamheten i fråga om transporter, lagring, hantering av fasta bränslen och därvid meddela de föreskrifter och villkor som kan anses erforderliga för att förhindra och motverka störningar i omgivningen.

Bolaget ska i god tid innan anläggningar och installationer enligt första stycket utförs redovisa en beskrivning av den närmare utformningen av verksamheten samt lämna förslag på lämpliga försiktighetsmått och skyddsåtgärder för att begränsa störningarna i omgivningen till följd av verksamheten.]

Prövotidsreglering och provisoriska föreskrifter

U1. Bolaget ska under en prövotid följa upp och redovisa utsläppen till luft från anläggningen vid användning av olika bränslen i kalkugnen. Bolaget ska även utreda och redovisa vilka eventuellt ytterligare åtgärder som är tekniskt möjliga, vilken utsläppsminskning som kan uppnås och kostnaderna för dessa. Även den specifika kostnaden per kg reducerat utsläpp bör därvid redovisas. Utredningen ska ligga till grund för en jämförelse med BAT-slutsatserna för kalkindustrin i industriutsläppsförordningen, 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken och för fastställande av slutliga processgränsvärden eller begränsningsvärden enligt 22 kap. 25 b § miljöbalken och 77 § avfallsförbränningsförordningen.

Utredningen samt förslag till slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast tre år efter det att nödvändiga tekniska installationer för den ändrade bränslesammansättningen tagits i drift.

U2. Bolaget ska under en prøvotid utreda och senast 18 månader från det att domen vinner laga kraft utföra och redovisa följande:

1. Presentera en sammanställning av de miljö- och hälsofarliga ämnen som hanteras och/eller förväntas komma att hanteras i verksamheten, och kan utgöra en risk för föroreningsskada;
2. Presentera en beskrivning av alla platser inom bolagets verksamhetsområde där verksamhet historiskt (så långt det är känt) och nuvarande verksamhet kan ha orsakat föroreningar i mark och/eller grundvatten;
3. Presentera en beskrivning av identifierade framtida potentiella källor/platser och spridningsvägar för föroreningar inom nuvarande och framtida verksamhetsområde;
4. Presentera, enligt tillgänglig offentlig information, en beskrivning av omgivande markanvändning och verksamheter som möjliggör särskiljning av eventuella föroreningar från dessa med föroreningar från den egna verksamheten;
5. Utföra miljötekniska undersökningar som beskriver föroreningssituationen och eventuell föroreningsspridning vid identifierade platser inom bolagets nuvarande och framtida verksamhetsområde, omfattande ämnen enligt punkt 1. Omfattningen av dessa miljötekniska undersökningar kan fastställas först efter det att utredningarna enligt punkterna 1-4 ovan är utförda och ett förslag till provtagningsplan har tagits fram.

Inom 6 månader från det att domen vunnit laga kraft ska bolaget samråda med länsstyrelsen om inriktning och utformning av de miljötekniska undersökningarna enligt punkt 5 ovan.

Provisorisk föreskrift

P1. Under prøvotiden ska nedanstående processgränsvärden (K_{proc}) med tillämpning av 22 kap. 25 b § miljöbalken och 77 § avfallsförbränningsförordningen gälla som riktvärde och provisorisk föreskrift.

Parameter	Processgränsvärde mg/Nm ³ tg vid 3 % O ₂
Stoft	18
NOX	360
SO ₂	90
CO	3240

TOC	30
HCI	18
HF	2

De allmänna hänsynsreglerna m.m.

KPAB har beskrivit hur de närmare uppfyller de allmänna hänsynsreglerna och i huvudsak angett att bolaget har kunskap och erfarenhet av verksamheten och dess omgivningspåverkan samt att försiktighetsprincipen kommer att följas. Vidare att vid användningen av kol som bränsle kommer en mindre mängd petcoke (petroleum koks) att användas som tillsatsämne för att undvika igensättning av bränslelansar, men att det därutöver inte kommer att ske några förändringar i användningen av råvaror och/eller kemikalier utöver användning av de nya bränslena. Bolaget har även beskrivit varför området är lämpligt för att bedriva fortsatt verksamhet enligt de ansökta ändringarna och bl.a. att stadsplanen från 1975 anger att området endast får användas för industri- och hamnverksamhet samt hur hänsyn till landskapsbilden kommer att tas vid ny- och ombyggnationer inom de befintliga industrifastigheterna med anledning av ansökan.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Region Gotland har avstått från att yttra sig.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har framfört behov av vissa kompletteringar bl.a. vad gäller säkerhetsaspekter avseende yttre miljö och beskrivningen av riskerna med de nya bränslena och deras eventuella samverkan. MSB har upplyst om att med anledning av att KPAB:s verksamhet är en Seveso-verksamhet enligt den lägre kravnivån och då lagstiftningen ändrades från den 1 juni 2015 gäller vissa krav på uppdaterat handlingsprogram till länsstyrelsen samt informationsskyldighet till kommunen vad gäller information till allmänheten.

Länsstyrelsen i Gotlands län har yttrat sig och har anfört följande samlade inställning till ansökan.

- Länsstyrelsen i Gotlands län hänvisar till och vidhåller vad som framförts i yttranden till mark- och miljödomstolen den 22 april 2015, 5 november 2015, 5 februari 2016, och 27 april 2016.
- Länsstyrelsen vidhåller att de brister i provningsunderlaget som påtalades i yttrandet den 22 april 2015 i stora delar kvarstår (brister vad gäller teknisk utformning och skyddsåtgärder, föroreningsinnehåll och förbrännings-egenskaper för bränslen, förväntade utsläppsmängder och miljöpåverkan), och att delar av ansökan därför bör avslås av domstolen.
- Länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd medges för fortsatt användning av KEO och gasol, samt att tillstånd även medges för eldningsoljorna Eo1, Eo2 och Eo3 som uppfyller kraven enligt SS155410:2011.
- Länsstyrelsen avstyrker att tillstånd ges till användning av de tyngre eldningsoljorna Eo4, Eo5 och Eo6, till de yrkade marina drivmedlen (MFO), samt tillkommande fasta och gasformiga bränslen.
- Länsstyrelsen avstyrker att dispens medges från gällande BAT-AEL för CO-emissioner.

- Länsstyrelsen avstyrker bolagets yrkande om 5 års igångsättningstid och förespråkar en kortare igångsättningstid, eller att domstolen beslutar att tillståndet omgående ska tas i anspråk av bolaget.
- Länsstyrelsen tillstyrker bolagets yrkande om att domstolen genom ett utredningsuppdrag under en provotid ska skjuta upp frågan om redovisning och godkännande av statusrapport för verksamheten.
- Om domstolen medger en utökad användning av fasta och gasformiga bränslen yrkar länsstyrelsen att sådan verksamhet under en provotid begränsas till väl definierade proveldningsförfaranden, samt att verksamhetens tekniska utformning, hanteringen av bränslen, försiktighetsmått och utsläpps begränsningar regleras av domstolen i provisoriska föreskrifter för denna provotid.
- Länsstyrelsen motsätter sig att frågor om teknisk utformning, skyddsåtgärder, driftförhållanden, utsläpp och miljöpåverkan vid användning av tillkommande bränslen i bolagets verksamhet delegeras till länsstyrelsen i rollen som tillsynsmyndighet.
- Vad gäller försiktighetsmått och regleringar av verksamheten yrkar länsstyrelsen att;
 - villkor föreskrivs om att skyddsåtgärder ska vidtas på befintliga och planerade oljecisterner i enlighet med vad som anges i länsstyrelsens yttrande av den 5 februari 2016,
 - villkor föreskrivs om årliga besiktningar av utomstående opartisk besiktningsman,
 - luftutsläppen från verksamheten begränsas med traditionella begränsningsvärden. Länsstyrelsen överlåter åt domstolen att bedöma vilka utsläppparametrar och vilka utsläppsnivåer som lämpligen bör föreskrivas.

- Länsstyrelsen noterar att bolaget yrkar ändring av det allmänna villkoret i grundtillståndet för verksamheten. Ändringen innebär bl.a. att den gällande begränsningen för användning av kol som bränsle försvinner. Länsstyrelsen kan konstatera att samråd inte skett om denna förändring. Länsstyrelsen bedömer att en sådan ändring av det allmänna villkoret förutsätter en omprövning av hela verksamheten och inte kan hanteras inom ramen för en prövning av ett ändringstillstånd.

Domstolen har för egen del förelagt KPAB om kompletterande uppgifter och förtydliganden vad gäller bl.a. avgränsningen av ansökan och förutsättningarna för prövning av ansökan såsom ett ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken samt ytterligare underlag i form av bl.a. beräknad eller på annat sätt redovisad utsläppshalt och årlig utsläppsmängd av de aktuella föroreningarna för sökt verksamhet.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

KPAB har i kompletteringar bemött remissinstansernas och domstolens synpunkter på bl.a. kompletteringsbehov enligt nedan.

KPAB har anfört i huvudsak följande med anledning av länsstyrelsens synpunkter, kursiverade nedan.

1. Närmare redovisning av föroreningsinnehåll och förbränningsegenskaper för de olika kategorier av oljebränslen som omfattas av bolagets ansökan. Redovisningen bör innehålla uppgifter som möjliggör en bedömning av förväntat rökgasinnehåll och rimliga utsläppsgränser för respektive bränslealternativ.

KPAB har i slutet av 2014 utfört proveldning omfattande konverterad eldningsolja och de konventionella eldningsoljorna Eo3 och Eo6. Proveldningen var förhållandevis kort varför resultaten ska betraktas som indikativa. Proveldningen visade att utsläppet av CO och NO_x, ökar betydligt vid förbränning av Eo6 jämfört med Eo3 och KEO. I tabellen nedan redovisas mätresultatet från proveldningarna från Rapport JB-15/1 Proveldning med flytande bränslen, daterad 5 mars 2015.
(Rapporten finns i Bilaga K1:2.)

Parameter	Bränsle mg/Nm ³ vid 3 % O ₂		
	Eo6	Eo3	KEO
Stoft	5	5	0
NO _x	330	88	160
SO ₂	130	120	35
CO	1210	40	340
TOC	22	16	20
HCl	0	0	1

2. Preciserade förslag till utsläppsbegränsningar för utsläpp till luft formulerat som begränsningsvärden för oljebränslen, gasformiga bränslen respektive fasta bränslen.

Den aktuella provningen av utsläpp till luft från anläggningen utmärks av att frågan är tämligen strikt reglerad i olika generella föreskrifter, främst BAT-slutsatserna för kalkindustrin enligt industriutsläppsförordningen samt regler om utsläpp från avfallsförbränningsanläggningar enligt avfallsförbränningsförordningen. KPAB tolkar reglerna så att villkoren i tillståndet antingen kan innehålla ett processgränsvärde för användning i en senare blandningsberäkning enligt avfallsförbränningsförordningen eller ett slutligt begränsningsvärde. Bolaget har valt att föreslå processgränsvärden varför länsstyrelsens begäran om preciserade begränsningsvärden inte synes bli aktualiserade.

3. Redovisning av förutsättningarna för att driva verksamheten utan dispens från gällande BAT-AEL för CO-emissioner genom att avstå från att använda vissa av de alternativa bränslen som angivits i bolagets ansökan.

Enligt vad som anförs i Bilaga E till ansökan bedöms det inte som möjligt att innehålla BAT-slutsatserna för CO utan dispens. Utan dispens är det endast möjligt att elda med gasol och lättare eldningsolja (Eo1-Eo3). Det är tveksamt om det är tekniskt möjligt att nedbringa utsläppen av CO till BAT-AEL nivåer. Det motiveras inte heller av lokala miljöförhållanden. Det finns för närvarande inte någon teknisk infrastruktur på plats som skulle möjliggöra användning av gas. Förutsättningar saknas därmed. Ett krav på att innehålla BAT-AEL för CO skulle för närvarande omöjliggöra verksamheten. KPAB vidhåller att dispens bör meddelas.

4. Närmare redovisning av vidtagna, planerade och möjliga kompletterande försiktighetsåtgärder och skyddsåtgärder på befintliga och tillkommande oljecisterner. Redovisningen bör innehålla uppgifter om funktion och bedömda

effekter av olika risk- och olycksförebyggande åtgärder, hur åtgärderna kan kombineras för ökad samlad effekt, och uppskattade kostnader för att vidta respektive åtgärder.

KPAB har här redovisat vilka oljecisterner som tillståndsansökan omfattar samt i huvudsak angett att utifrån den riskbedömning som är gjord och det löpande säkerhetsarbetet, har KPAB gjort bedömningen att inga ytterligare skyddsåtgärder är motiverade. Placering av cisterner tillsammans med sekundärt skydd bedöms ge betryggande säkerhet och en acceptabel risknivå. Om läckage ändå skulle uppstå bedöms konsekvenserna bli begränsade. KPAB kan dock godta att tillse att den norra dammen avgränsas enligt länsstyrelsens önskemål. Detta för det fall domstolen finner detta vara en lämplig åtgärd. KPAB uppskattar att kostnaden för en tät invallning med inbyggnad av den nya cisternen skulle uppgå till omkring 350 000 kr. Med tanke på att den nya cisternen är dubbelmantlad och uppfyller gällande krav kan kostnaden inte motiveras av den tillkommande miljönyttan med åtgärden.

5. Redovisning av möjliga konkreta alternativ till försiktighetsmått och skyddsåtgärder för hanteringen inom verksamhetsområdet av övriga bränslen som omfattas av bolagets ansökan. Redovisningen bör innehålla uppgifter om funktion och bedömd effekt av olika risk- och olycksförebyggande åtgärder, samt bolagets uppskattning av kostnaderna för att genomföra åtgärderna.

Övriga bränslen utgörs av kol och biobränsle. Därutöver kan gas komma att användas men då utan lagring av KPAB. Fastbränslen kommer att lagras i ett nytt planlager markerat som nr 8 på situationsplanen. Genom att lagret och all hantering utformas från grunden finns goda förutsättningar för att uppnå en skyddsnivå avseende såväl miljö som säkerhet. KPAB har beskrivit den närmare hanteringen av lagring, minimering av risker för dammexplosion m.m. och i övrigt anfört att KPAB inte har sett skäl till några andra alternativ till försiktighetsmått och skyddsåtgärder. Teoretiskt är det möjligt att begränsa riskerna ytterligare med exempelvis uppdelning i flera mindre lagringseenheter, ökad övervakning av temperatur och kolmonoxidhalt, sprinklersystem m.m. KPAB kommer att överväga behov av ytterligare skyddsåtgärder i samband med detaljprojektering av fast bränslehanteringen.

6. Fördjupad redovisning av dagvattenhanteringen inom bolagets och det angränsande moderbolags verksamhetsområden, med uppgifter om möjliga åtgärder för att begränsa de dagvattenmängder som riskerar att förorenas vid

läckage från bolagets oljecisterner. Redovisningen bör innehålla en utredning av möjligheterna för att flytta tillflödet från moderbolagets sedimentationsdamm nr 6 till den större södra dagvattendammen, samt möjligheterna att vid risk för cisternläckage tillfälligt helt kunna avgränsa den mindre norra dagvattendammen från den södra.

KPAB innehar rätt enligt avtal med Nordkalk AB att nyttja dess processvattenhanteringssystem som inkluderar sedimentationsbassänger m.m. för avledning av dagvatten från KPAB:s verksamhetsytor, vid nödlägen i form av utsläpp från oljecisterner samt för omhändertagande av släckvatten från brand i oljecisterner och brand i planerat fastbränslelager. Utformning och funktion av processvattenhanteringssystemet har KPAB inte rådighet över. Däremot har KPAB enligt gällande avtal rätt att stoppa tillflöde av processvatten till systemet om ett oljeutsläpp skett eller om släckvatten omhändertagits i slambassängen vid havet som ligger i anslutning till KPAB:s oljecisterner. Avstängningen av pumpar till Nordkalks processvattensystem innebär i princip att tillflödet till slambassängen vid KPAB stoppas. Under en begränsad tid och med begränsat flöde kan efterrinning till dammen förekomma, men detta bedöms inte ha någon avgörande betydelse. KPAB bedömer därför att några ytterligare skyddsåtgärder inte är motiverade eller skäliga.

7. En utvecklad statusrapport för föroreningar i mark och grundvatten (bilaga C till bolagets ansökan). Inom området förvaras och används miljöfarliga ämnen i betydande mängd, däribland petroleumprodukter. En markförorening har också tidigare konstaterats på platsen.

KPAB vidhåller att den statusrapport som inlämnats som Bilaga C till ansökan måste anses uppfylla kraven i industriutsläppsförordningen. Länsstyrelsen menar att en miljöteknisk undersökning bör utföras som underlag för statusrapporten. Bolaget kan inte se att stöd finns för att ställa så långtgående krav i en tillståndsansökan. Detta är en tillsynsfråga som bör hanteras i särskild ordning. Anser mark- och miljödomstolen att stöd finns för att kräva mark- och miljötekniska undersökningar som underlag för en statusrapport bör frågan i vart fall regleras genom ett prövotidsförfarande enligt vad länsstyrelsen också anför.

8. Redogörelse för vilka mängder av olika bränslen som i enlighet med bolagets ansökan maximalt kan komma att lagras inom verksamhetsområdet vid ett tillfälle, med en bedömning av hur detta påverkar klassningen av verksamheten enligt Seveso-lagstiftningen. För det fall att verksamheten bedöms komma att klassas som

en anläggning på högre kravnivå behöver ansökningshandlingarna kompletteras med en säkerhetsrapport enligt lagen (1999:381) om att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Totalt kommer maximalt 5 330 ton eldningsolja att förekomma vid KPAB:s verksamhet. Inga andra miljöfarliga ämnen kommer att hanteras i mängder över 2 % av gränsmängden för lägre kravnivån. Gränsmängderna för petroleumprodukter är 2 500 och 25 000 ton för lägre respektive högre kravnivån. Den sammanlagda mängden miljöfarliga ämnen kommer således att överstiga den lägre men ej den högre kravnivån.

KPAB har vidare med anledning av domstolens frågor vad gäller statusrapporten anfört i huvudsak följande.

Domstolens framförda synpunkt skulle kunna tolkas som att statusrapporten redan före förhandlingen i målet ska innehålla slutresultatet av de miljötekniska undersökningarna. KPAB ser dock inte någon möjlighet att inom rimlig tid utföra och komplettera ansökan med dessa. Det bör i detta sammanhang tas i beaktande, att Naturvårdsverkets vägledning, där verket i och för sig ställer sig tveksam till delegering eller provotid i frågor som rör statusrapporter, publicerades efter det att ansökan i det förevarande målet gavs in till domstolen och att ansökan därefter kungjorts. 24 § industriutsläppsförordningen innehåller dessutom en alternativ möjlighet för verksamhetsutövaren att ge in statusrapporten till tillsynsmyndigheten fyra år efter BAT-slutsatsernas offentliggörande. Sammantaget kan inte KPAB se något skäl till att det föreslagna tillvägagångssättet inte skulle kunna godtas i detta fall. Syftet med de marktekniska undersökningarna är inte av den arten att det kan motivera att målets handläggning avsevärt fördröjs.

Vad gäller domstolens synpunkter om avgränsning av ansökan m.m. har KPAB i huvudsak anfört följande.

Gällande tillstånd för verksamheten är meddelat med stöd av miljöbalken och medger en högsta årlig produktion av bränd kalk uppgående till 180 000 ton per år och en användning av 16 000 ton konverterad eldningsolja som bränsle. Även gas och kol kan användas som bränsle enligt gällande tillstånd. Den ändring av

verksamheten som tillstånd söks för gäller användning av ytterligare bränslen i ugnen i form av konventionella eldningsolja, biobränslen samt naturgas, biogas samt de installationer som erfordras för den planerade framtida bränsleförsörjningen av kalkugnen. Ansökan avser således inte någon utökning av produktionsvolymen eller några andra ändringar av verksamheten utöver bränsleanvändningen.

Vad gäller tillåtna utsläpp från kalkugnen kan noteras att dessa numera i hög grad regleras genom olika generella föreskrifter och de gällande villkoren för utsläppen till luft under alla omständigheter hade behövt omprövas och anpassas till de nya regleringarna. Även bullervillkoret bör utformas enligt rådande praxis. Syftet med ändringstillstånd är att förenkla tillståndsprövningen utan att eftersätta miljökraven eller att utsläppsregleringen blir svåröverskådlig. Vad gäller utsläppen till luft regleras dessa i huvudsak av generella föreskrifter till vilka villkoren kommer att anpassas. Ändringstillståndet kommer att ge en samlad bild av vad som gäller i detta hänseende. Frågan om bränsleval i en befintlig kalkugn är inte av den karaktären att det motiverar att ett helt nytt tillstånd borde sökas. Frågan om kalkugnens lokalisering är t.ex. knappast något som behöver prövas på nytt till följd av en ändrad bränsleanvändning. Omprövning och anpassning av villkoren till IED-anläggningar för BAT-slutsatser sker normalt inte heller genom att verksamhetsutövaren åläggs att söka ett helt nytt tillstånd till verksamheten. Sammantaget framstår det som både välmotiverat och lämpligt med ett ändringstillstånd när ändringen avser bränslebasen i kalkugnen.

Vad gäller utsläpp till luft och domstolens frågor om redovisning av utsläppshalt och årlig utsläppsmängd har KPAB kompletterat med tabeller med sammanställningar av indikativa uppskattningar av förväntade årliga utsläppsmängder från biobränsle, kol och gasol baserat på rökgasbalans av varje bränsle och momentanvärden från tidigare tester vid 11 % O₂ torr gas. Dessa tabeller har kompletterats ytterligare efter huvudförhandlingen enligt nedan.

KPAB har även lämnat förtydligande uppgifter när det gäller domstolens frågor om eventuell vattenverksamhet, Natura 2000, utsläpp till vatten och frågan om en ny panna m.m.

HUVUDFÖRHANDLING OCH FORTSATT SKRIFTVÄXLING

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling och syn i målet den 28 september 2016. Vid förhandlingen bestämdes att KPAB skulle komplettera underlaget med uppgifter om årliga utsläpp för samtliga bränslen så att tabellerna blir kompletta, information om byggnadshöjd och yta för lagret för lagring av kol och biobränsle samt en ny samlad och uppdaterad villkorslista.

KPAB har inkommit med kompletteringar avseende föreslaget bullervillkor, beläggningsproblematik i ugnen, uppgifter om lagringsytor, uppgifter om utsläppshalter vid olika syrehalter (inklusive tilläggsyrkande för processgränsvärde vid 6 % O₂) samt bedömda totalutsläpp med föreslagna processgränsvärden (K_{proc}).

Området för lagring av fasta bränslen är på 1,1 ha (125 x 90 meter). Tåthallen för lagring och bearbetning av bränslen har en höjd om 12-15 meter och en yta om ca 5 000 m².

Följande kompletteringar av tabeller avseende förväntade utsläppshalter m.m. har vidare gjorts av KPAB.

Tabell 1 Förväntade utsläppshalter vid 3 % O₂ som dygnsmedelvärde

	Gasol	KOL	BIO	KEO	E03	E06*	2013 (årsmedelvärde)	2016 (halvårsmedelvärde)	Föreslaget K Proc. värde som Dygnsmedelvärden gäller för samtliga bränslen
Stoft	9	9	9	9	9	9	16	4	18
NO _x	90	360	405	160	90	330	162	101	360
SO ₂	25	14	43	35	120	130	65	29	90
CO	36	3240	1390	340	40	1210	817	398	3240
TOC		18	18	20	16	22	16	13	30
HC1		9	14	2	0	0	7	0	18
HF	0	0,5	0	0	0	0	0	0	2

Tabell 2 Förväntade utsläppshalter vid 11 % O₂ som dygnsmedelvärde

	Gasol	KOL	BIO	KEO	E03	E06*	2013 (årsmedelvärde)	2016 (halvårsmedelvärde)	Föreslaget KProc. värde som Dygnsmedelvärden gäller för samtliga bränslen
Stoft	5	5	5	5	5	5	9	-	10
NO _x	50	200	225	90	50	183	90	56	200
SO ₂	14	8	24	19	67	72	36	16	50
CO	20	1800	772	189	22	672	454	221	1800
TOC	0	10	10	11	9	12	9	7	17
HC1	0	5	8		0	0	4	0	10
HF	0	0,3	0	j	0	0	0	0	1

* MFO kan ha olika egenskaper men den olja som avses användas motsvarar Eo6 beträffande innehåll och egenskaper. Utsläppsvärden kan därmed förväntas motsvara utsläppsvärden för Eo6.

Tabell 3 Omräkningstabell för föreslagna K_{proc}-värden, samt redovisning av BAT-AEL för regenerativ kalkugn (PFRK)

	K _{proc} 3 % flytande bränslen	K _{proc} 6 % fasta bränslen	K _{proc} 11%	11 % BAT
Stoft	18	15	10	<10
NO _x	360	300	200	100-350
SO ₂	90	75	50	<50-200
CO	3240	2700	1800	<500
TOC	30	25	17	<30
HCl	18	15	10	<10
HF	2	1,5	1	<1
PCDD/F I- TEQ ng/Nm ³	<0,1	<0,075	<0,05-0,1	<0,05-0,1
Hg	<0,1	<0,075	<0,05	< 0,05
Σ(Cd+Tl)	<0,1	<0,075	<0,05	< 0,05
Σ(As+Sb+Pb+ Cr+Co+Cu+Mn+Ni+V)	<1	<0,75	<0,5	< 0,5

Beträffande utsläppsmängder är KPAB:s erfarenhet att årsmedelvärdet behöver ligga lägre än ca 60 % av föreslagna K_{proc}-dygnsmedelvärden för att dygnsmedelvärdena ska innehållas hela året. Förväntat årligt utsläpp vid föreslaget K_{proc}-värde av ex. SO₂ blir därmed 14,5 ton per år. Vid en inblandning av 40 % avfall blir värdet 13 ton/år, vilket motsvarar nuvarande tillåtna nivå. Övriga beräknade utsläppsnivåer för begränsade parameterar redovisas i tabell 4 nedan.

Tabell 4 Beräknade utsläppsvärden på årsbasis med sökta K_{proc}-värde utan avfall och med 40 % inblandning.

Parameter	Enhet	Utan avfall	Med 40% avfallsinblandning
Stoft	ton/år	2,9	2,6
NO _x	ton/år	58	60
SO ₂	ton/år	15	13
CO	ton/år	524	524
TOC	ton/år	5	4
HCl	ton/år	3	3

HF	ton/år	0,3	0,3
PCDD/F I-TEQ ng/Nm³	g/år	<0,02	<0,02
Hg	kg/år	<15	<15
∑(Cd+Tl)	kg/år	<15	<15
∑(As+Sb+Pb+Cr+Co+Cu+Mn+Ni+V)	kg/år	<150	<150

Länsstyrelsen har fått tillfälle att yttra sig över KPAB:s kompletteringar och har yrkat att domstolen kompletterar bolagets förslag till bullervillkor i följande avseenden. Länsstyrelsen bedömer att möjlighet bör finnas att kontrollera de begränsningsvärden för verksamhetens bullerutbredning som föreslås av bolaget genom immissionsmätningar vid kringliggande bostäder. Länsstyrelsen bedömer vidare att det bör anges i bullervillkoret att immissionsmätningar för att bestämma ekvivalenta bullernivåer ska utföras under de delperioder om högst en timme då verksamheten bedöms vara som mest bulleralstrande för respektive tidsintervall (dagtid, kvällstid och natttid).

KPAB har i svar anfört bl.a. följande. Kontrollen sker lämpligen genom närfältsmätningar och beräkningar i enlighet med det föreslagna villkoret. Detta är i enlighet med rådande praxis och föreslagen metod ger mer tillförlitliga resultat än immissionsmätningar. Eftersom samma verksamhet bedrivs kontinuerligt dygnet runt är det i detta fall mindre relevant att tala om särskilt bullrande delperioder.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning, statusrapport och prövningens omfattning

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen bedömer, bl.a. med de kompletteringar som har skett vad gäller utsläpp till luft, att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken. Den kan därför godkännas.

Statusrapport

Även ansökan i övrigt bedöms uppfylla kraven i 22 kap. 1 § miljöbalken jämförd med 1 kap. 23 och 24 §§ industriutsläppsförordningen. Vad gäller särskilt frågan om statusrapporten, som utgör en del av ansökan, noteras följande. KPAB har till ansökan bifogat en statusrapport och har godtagit att utveckla denna närmare enligt utredningsvillkor U2. Att en ansökan i vissa fall ska innehålla en statusrapport anges i 22 kap. 1 § första stycket punkten 7 miljöbalken. Genom bestämmelsen genomförs industriutsläppsdirektivets artikel 12.1 e med hänvisning till artikel 22.2. Statusrapporten är ett engångsdokument som ska tjäna som underlag för en jämförelse av markförhållandena när statusrapporten upprättades och när verksamheten läggs ned. När en verksamhet som det finns en statusrapport för har upphört, ska den som senast bedrivit verksamheten återställa området där verksamheten har bedrivits till det skick området hade enligt statusrapporten, om verksamheten har orsakat en betydande förorening i mark eller grundvatten och åtgärder för återställande är tekniskt genomförbara. Denna skyldighet innebär inte någon inskränkning av de skyldigheter som följer i övrigt av 10 kap. miljöbalken (se prop. 2012/13:35 s. 36, 46 och 72). Syftet är alltså att få ett jämförande material för det fall verksamheten skulle läggas ned.

Det är alltså en förutsättning att en ansökan innehåller en statusrapport i tillämpliga fall. Domstolen konstaterar att det i detta fall finns en statusrapport och frågan är om denna är tillräckligt utförlig för att nu kunna godkännas. Domstolen bedömer, bl.a. då det är fråga om ett ändringstillstånd och inte en ny verksamhet, att aktuell statusrapport kan godtas. Det är inte i detalj reglerat vad en sådan ska innehålla och

även om lämpligheten av att sätta frågor om statusrapport på prøvotid generellt kan ifrågasättas, kan domstolen inte i detta fall se att den omständigheten att en närmare precisering av statusrapporten görs först senare skulle göra att syftet med regeln riskerar att förfelas. Domstolen bedömer att denna redovisning lämpligen kan ske till länsstyrelsen som tillsynsmyndighet enligt domslut.

Prövningens omfattning

Den ändring som gjordes år 2005 i 16 kap. 2 § miljöbalken innebär, att vid en ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen. Enligt 24 kap. 5 § andra stycket miljöbalken får ett sådant ändringstillstånd förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen. Syftet med regeländringen var att förenkla förfarandet vid vissa miljöprövningar. Om ändringar i produktionens storlek eller i centrala delar av processen har ett sådant samband med de övriga villkor som gäller för verksamheten att ett tillstånd som enbart avser ändringen vore olämpligt, bör dock det nya tillståndet avse verksamheten som helhet, dvs. prövningen bör utmynna i ett nytt tillstånd för hela verksamheten. (Se prop. 2004/05:129 s. 64.)

Som KPAB har konstaterat innebär ändringstillståndet inte någon utökad produktionsmängd. Bolaget har anfört att ändringstillståndet kommer att ge en samlad bild av vad som gäller avseende utsläppsvillkoren med en anpassning till aktuella generella föreskrifter, men att frågan om bränsleval i en befintlig kalkugn inte är av den karaktären att det motiverar att ett helt nytt tillstånd borde sökas. Vidare anges att t.ex. frågan om kalkugnens lokalisering knappast är något som behöver prövas på nytt till följd av en ändrad bränsleanvändning. Omprövning och anpassning av villkoren till IED-anläggningar för BAT-slutsatser sker normalt inte heller genom att verksamhetsutövaren åläggs att söka ett helt nytt tillstånd till verksamheten. Domstolen bedömer sammantaget att aktuell ändring av bränslebasen i den befintliga kalkugnen kan prövas på ett ändamålsenligt sätt inom ramen för reglerna om ändringstillstånd.

Frågor om tillåtlighetTillstånd till de ansökta bränsleslagen

Verksamheten omfattas, utöver bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken om individuell prövning, av 2 kap. industriutsläppsförordningen om BAT-slutsatser samt av avfallsförbränningsförordningens bestämmelser om samförbränning (blandningsberäkning baserad på avfallsgränsvärden och processgränsvärden).

Bolaget har yrkat tillstånd till att – utöver de i gällande tillstånd reglerade bränslena konverterad eldningsolja, kol och gasol – i kombination med andra bränslen eller som enda bränsleslag använda konventionella eldningsoljor som uppfyller kraven i SS 155410:2011 respektive ISO 8217:2010 samt biobränslepellets, biobränsleflis, naturgas samt biogas. Bolaget har vidare föreslagit att frågan om utsläpp till luft ska utredas under en provotid samt föreslagit provisoriska villkor.

Länsstyrelsen har tillstyrkt att tillstånd medges till fortsatt användning av KEO och gasol, samt att tillstånd även medges för eldningsoljorna Eo1, Eo2 och Eo3 som uppfyller kraven enligt SS155410:2011. Länsstyrelsen har dock avstyrkt att tillstånd ges till användning av de tyngre eldningsoljorna Eo4, Eo5 och Eo6, till de yrkade marina drivmedlen (MFO), samt tillkommande fasta och gasformiga bränslen. Om domstolen medger en utökad användning av fasta och gasformiga bränslen har länsstyrelsen bl.a. yrkat att sådan verksamhet under en provotid begränsas till väl definierade proveldningsförfaranden och att provisoriska föreskrifter ska anges.

Ansökan avser ändringstillstånd och därmed prövar domstolen endast ändringar av befintligt tillstånd och därmed de tillkommande bränslena Eo1-Eo6, marina oljebränslen, fasta biobränslen (pellets och flis), naturgas och biogas. Bolaget har angivit att den planerade verksamheten inte förväntas medföra ökade utsläpp till luft och redovisat årliga utsläpp för sökta bränslen; 15 ton SO₂, 60 ton NO_x och 2,9 ton stoft vid tillståndsgiven produktion. Maximala utsläpp enligt gällande tillstånd uppgår till 13 ton SO₂, 39 ton NO_x (KEO) respektive 154 NO_x (kol) samt 10 ton stoft. De utsläppsnivåer som redovisats för sökta bränslen baseras på proveldningar av konverterad eldningsolja, Eo3 och Eo6. Uppmätta utsläppshalter visar att BAT-

värdena underskrids, förutom för CO. För biobränslen har proveldning inte skett då teknisk utrustning saknas för dessa bränslen. För kol och gasol som inte har använts i anläggningen sedan 1990 hänvisas till en mätning vid en periodisk besiktning. Proveldning har inte genomförts för Eo4 och Eo5. För marina drivmedel (MFO) har bolaget angivit att den MFO som avses användas motsvarar Eo6 beträffande innehåll och egenskaper.

Domstolens bedömning av tillåtna bränsleslag

Domstolen finner att underlaget för bedömning av utsläppen till luft vid användning av samtliga sökta bränsleslag får anses tillräckligt med hänsyn till de tekniska begränsningarna i anläggningen, *förutom* vad gäller de tyngsta eldningsoljorna Eo6 eller motsvarande beteckning samt de marina oljorna. Vid den bedömningen beaktas särskilt att verksamheten omfattas av, utöver bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken om individuell tillståndsprövning, även bl.a. 2 kap. industriutsläppsförordningens om BAT- slutsatser samt av avfallsförbränningsförordningens bestämmelser om samförbränning, dvs. i vart fall dessa värden måste innehållas. Bolaget har även angivit att BAT-slutsatserna, undantaget för CO, kommer att innehållas och att de årliga utsläppen till luft, vid sökt verksamhet, inte kommer att överstiga redan tillståndsgivna nivåer. Den utredning som bolaget har gett in visar just detta, förutom en mindre ökning när det gäller SO₂.

När det gäller frågan om dispens från BAT-slutsatserna tolkar domstolen utredningen i målet så, att eldning med de tyngsta eldningsoljorna Eo6 och de marina oljorna (MFO) inte kan ske utan att BAT-slutsatserna avseende CO överskrids. Domstolen bedömer att det inte finns tillräckligt med underlag för att bedöma riskerna vid eldning med dessa oljor och anser att den bristen inte bör läkas genom en dispens från aktuella BAT-slutsatser. Möjligheten till dispens bör tillämpas restriktivt, detta särskilt i ljuset av att de nya BAT-slutsatserna gäller just denna typ av verksamhet.

Sammantaget gör domstolen därför bedömningen att tillstånd kan ges till de sökta bränsleslagen, förutom vad gäller Eo6 och MFO. Slutliga villkor för utsläpp till luft,

med målet att uppnå så låga utsläpp som möjligt inom ramen för reglerna i 2 kap. miljöbalken, bör bestämmas efter föreskriven provotid, se nedan.

Miljö kvalitetsnormer

Domstolen finner att den sökta förändringen av verksamheten inte bedöms påverka möjligheterna att innehålla de aktuella miljö kvalitetsnormerna med de villkor som föreskrivs i denna dom.

Slutliga villkor

Det allmänna villkoret

Verksamheten ska bedrivas i huvudsak på det sätt som bolaget har angivit eller åtagit sig, i ansökningshandlingarna eller i övrigt. Detta allmänna villkor gäller nu ansökt förändring av verksamheten. Bolaget har även yrkat att det allmänna villkoret i gällande tillstånd ska justeras genom att andra meningens i punkten 1, om att i möjligaste mån undvika kol som bränsle, stryks. Detta, som domstolen uppfattat det, med hänvisning till reglerna om ändringstillstånd i 24 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om att tidigare villkor kan ändras om de har ett samband med ändringen. Domstolen bedömer dock att en sådan ändring inte kan göras inom ramen för ett ändringstillstånd, utan att detta skulle kräva en omprövning. Frågan bör dock sakna praktisk betydelse, eftersom 24 kap. 15 § miljöbalken särskilt reglerar frågan om verksamheter som omfattas av tillståndsplikt om handel med utsläppsätter. Enligt bestämmelsens huvudregel får sådana verksamheter släppa ut bl.a. koldioxid enligt vad som följer av de tillstånd som har getts med stöd av den lagen även om det med stöd av miljöbalken har beslutats villkor om begränsning av utsläpp av bl.a. koldioxid genom att reglera använd mängd fossilt bränsle som syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

Särskilda villkor

Utöver nämnda allmänna villkor och de provisoriska föreskrifter som anges nedan, i stället för villkor 2-4 i gällande tillstånd, bör vissa särskilda villkor bestämmas för verksamheten angående transporter, lagring och hantering av fasta bränslen (villkor 2 i domslutet), kemiska produkter och avfall (villkor 3), risk och säkerhet (villkor 4), energieffektivitet (villkor 5) samt kontroll (villkor 6).

Villkor 2 – Transporter, lagring och hantering av fasta bränslen

Domstolen anser att bolaget i god tid innan anläggningar och installationer utförs, i fråga om transporter, lagring och hantering av fasta bränslen, ska redovisa en beskrivning av den närmare utformningen av verksamheten samt lämna förslag på lämpliga försiktighetsmått och skyddsåtgärder för att begränsa störningarna i omgivningen till följd av dessa delar av verksamheten. Bolaget har föreslagit att den närmare utformningen av verksamheten i fråga om transporter, lagring och hantering av fasta bränslen bör delegeras till tillsynsmyndigheten, men att dessa frågor även kan anses rymmas inom ramen för det allmänna villkoret. Länsstyrelsen har motsatt sig föreslagen delegation och ansett att frågorna ska samordnas med utredningsvillkoret för utsläpp till luft.

Domstolen gör bedömningen att dessa frågor inte utgör frågor som har med verksamhetens tillåtlighet att göra, utan att de rör verksamhetens närmare utformning och de därför är lämpliga att delegera i enlighet med 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken. Bolagets förslag till delegation kan godtas med vissa ändringar, se domslut.

Villkor 3 – Kemiska produkter och avfall

Länsstyrelsen har yrkat villkor om skyddsåtgärder på befintliga och planerade oljecisterner samt om åtgärder som möjliggör att den mindre norra dammen helt kan avgränsas från den större södra vid läckage från oljecisterner inom fabriksområdet.

Vad gäller avgränsningen av den mindre norra dammen har bolaget åtagit sig att göra detta om domstolen finner det lämpligt. Domstolen bedömer att en sådan avgränsning i enlighet med bolagets åtagande utgör en lämplig skyddsåtgärd.

Angående skyddsåtgärder på befintliga och tillkommande cisterner har länsstyrelsen anfört att det vid anläggandet av tillkommande cisterner generellt måste anses skäligt att ställa krav om täta invallningar som motsvarar hela den lagrade tankvolymen. Bolaget har å sin sida ansett att den nya cisternen är dubbelmantlad

och uppfyller gällande krav. Domstolen finner att det bör föreskrivas ett särskilt villkor i denna fråga enligt domslut, vilket följer gällande praxis på området.

Villkor 4 – Risk och säkerhet

Länsstyrelsen har anfört att den provotid om utsläpp till luft, som bolaget har föreslagit, även bör omfatta redovisning hur kraven i det förändrade Seveso-regelverket kommer att tillgodoses i den sökta verksamheten.

Eftersom frågan om risk och säkerhet berör flera myndigheter och lagstiftningar bör bolagets arbete med dessa frågor ske i samråd med tillsynsmyndigheten enligt miljöbalken och med övriga berörda tillsynsmyndigheter. Domstolen föreskriver därför ett särskilt villkor enligt domslut.

Villkor 5 – Energieffektivitet

En dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med förbränning av avfall ska alltid, i fråga om energiåtervinning, innehålla villkor om att denna ska ske med hög energieffektivitet (22 kap. 25 b § punkten 6 miljöbalken). Nu aktuellt tillstånd gäller i och för sig inte förbränning av ytterligare avfall, men gäller samtidigt för en avfallsförbränningsanläggning, varför det är motiverat med aktuellt förtydligande villkor.

Villkor 6 – Kontroll

Länsstyrelsen har anfört att kontrollen av verksamheten bör omfatta årliga besiktningar av utomstående besiktningsman. Domstolen anser för sin del att ett villkor om kontroll bör föreskrivas, se domslut. Inom ramen för det samråd som föreskrivs kan tillsynsmyndigheten vid behov bl.a. hantera den aktuella frågan om årliga besiktningar.

Buller

Se nedan under provisoriska föreskrifter.

Prövotidsutredning och provisoriska föreskrifterPrövotidsutredning och provisoriska föreskrifter för utsläpp till luft

Domstolen ska i målet bedöma om yrkad prövotidsutredning för utsläpp till luft samt föreslagna provisoriska villkor kan godtas.

Utredningsvillkorets utformning

Domstolen kan konstatera att ytterligare utredningar behövs innan slutliga villkor för utsläpp till luft kan beslutas och anser därför att frågan bör utredas under en prövotid, vilket också bolaget slutligen har föreslagit. Bolagets förslag till utredningsvillkor kan accepteras, dock med vissa tillägg avseende de utsläppsparametrar som omfattas av fastställda BAT-slutsatser gällande kalkindustrin (2013/163/EU), dvs. förutom SO₂, NO_x och TOC även bl.a. metaller och dioxiner. En hänvisning till aktuella utsläppsparametrar anges i utredningsvillkoret U1, enligt domslut.

Prövotidens längd

Bolaget har vidare i slutlig inlägga till domstolen föreslagit att prövotidsutredningen samt förslag till slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast tre år efter det att nödvändiga tekniska installationer för den ändrade bränslesammansättningen tagits i drift. Vid huvudförhandlingen i målet fördes dock diskussioner om prövotidens längd och bolaget godtog en prövotid om två år. Ordvalet ”ansökta” tekniska installationer diskuterades också som en tydligare skrivning.

Den möjlighet som 22 kap. 27 § miljöbalken ger att i vissa fall medge uppskov med att redovisa verkningarna av en verksamhet, t.ex. i fråga om reningsteknik som är oprövad, ska bara användas då ett verkligt behov föreligger (prop. 1997/98:45 s. 246 f.). Det ska således finnas goda skäl för prövotid i sig och även för prövotidens längd. Domstolen bedömer att det är tydligt i detta fall att det finns ett behov av prövotid, men anser att det inte har framkommit skäl att bestämma tiden till en så lång period som tre år. Lämplig tid för att skaffa underlag för slutliga villkor bedöms i stället vara två år efter det att ansökta tekniska installationer för den ändrade bränslesammansättningen tagits i drift.

Provisoriska föreskrifter

Domstolen godtar bolagets förslag till provisoriska föreskrifter, förutom vad gäller kolväten (TOC) och kolmonoxid (CO) enligt nedan.

Särskilt om TOC

Bolaget har angivit att de förslagna provisoriska villkoren innebär att det finns en marginal till resultaten från proveldningarna och validerade dygnsmedelvärden för 2016, undantaget TOC. Bolaget har angivit att driftstörningar och driftavbrott har förekommit sedan något år tillbaka orsakade av förändringar och variationen av kalkstenens egenskaper. TOC är den svåraste parametern att styra under och efter en driftstörning. Bolaget har därför ändrat tidigare föreslaget begränsningsvärde från 18 mg/m³ vid 3 % O₂ till 30 mg/m³ vid 3 % O₂. Bolaget har anfört att TOC är ett indirekt mått på hälso- eller miljöpåverkan och därmed är inte nivån i sig hälso- eller miljöfarlig. Det föreslagna begränsningsvärdet kommer även att ligga under gällande BAT-nivå för TOC, 54 mg/m³ vid 3 % O₂. Bolaget har även angivit att arbete pågår för att komma tillrätta med problemen och att möjligheterna att minska TOC och dess konsekvenser kommer att redovisas i prövotidsredovisningen.

Domstolen konstaterar att med bolagets förslag till provisoriska villkor för TOC höjs halten i förhållande till tidigare uppmätta halter, vilket skulle innebära att utsläppet av kolväten tillåts öka. Bolaget har dock redovisat att för att uppfylla kraven i 29 § avfallsförbränningsförordningen kan avfallsbränslet ersättas med annat bränsle som alternativ till att produktionen måste avbrytas. Mot denna bakgrund anser domstolen att det provisoriska villkoret för TOC ska begränsas till 18 mg/m³ vid 3 % O₂.

Särskilt om yrkad dispens från begränsningsvärde för kolmonoxid

Bolaget yrkar vidare med stöd av 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen att dispens medges från begränsningsvärdet för kolmonoxid (CO). Bolaget har angivit att BAT-AEL värdena för CO inte innehålls vid eldning med kol samt i viss mån Eo6 samt att det får anses medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet för CO vid eldning av kol och Eo6, om det

ens är tekniskt möjligt. Skäl finns därför att meddela dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen. Länsstyrelsen har avstyrkt att dispens medges.

BAT-AEL värdena för CO ska innehållas senast den 9 april 2017. Av 1 kap. 16 § framgår att dispens kan medges om det med hänsyn till var anläggningen ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper och de lokala miljöförhållandena skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet, och dispensen förenas med ett villkor om att istället följa ett mindre strängt begränsningsvärde. Bolaget har inte närmare angivit varför dispens skulle vara motiverat. Bolaget har därmed inte visat att de kriterier som anges i förordningen är uppfyllda. Det noteras även att utsläppen av kolmonoxid bildas vid ofullständig förbränning och har ett direkt samband med utsläpp av kolväten (TOC), där domstolen inte godtar bolagets förslag till provisorisk föreskrift enligt resonemangen i stycket ovan. Yrkandet om dispens ska därför avslås och de krav som gäller enligt BAT ska därför gälla enligt omräkning till 3 resp. 6 % O₂, se tabell för P1 i domslut.

Särskilt om villkor 5 i gällande tillstånd

Bolaget har vidare yrkat att villkor 5 i gällande tillstånd rörande förbikoppling av filter vid uppstart eller haveri på fläktmotor eller stoftutmatning ska kvarstå.

Detta villkor, när det gäller nu tillkommande bränsleslag, berör främst fasta bibränslen som ökar utsläppen av stoft. Domstolen bedömer dock att det provisoriska begränsningsvärdet för stoft innebär att gällande villkor 5 kan kvarstå. Som redogjorts för ovan omfattas verksamheten som sådan av avfallsförbränningsförordningen och bestämmelserna om samförbränning. Förordningen innehåller bestämmelser om åtgärder för att förhindra otillåtna eller oavsiktliga utsläpp vid förbränning av avfall, se 29 och 35 §§.

Prövotidsutredning och provisoriska föreskrifter för buller

Bolaget har föreslagit ett villkor om buller som innebär att villkor 6 i gällande tillstånd delvis har reviderats för att motsvara gällande praxis avseende begränsningsvärden. Länsstyrelsen har anfört att möjlighet bör finnas att kontrollera de

begränsningsvärden för verksamhetens bullerutbredning som föreslås av bolaget genom immissionsmätningar vid kringliggande bostäder. Vidare har länsstyrelsen angivit att det bör anges att immissionsmätningar för att bestämma ekvivalenta bullernivåer ska utföras under de delperioder om högst en timme då verksamheten bedöms vara som mest bulleralstrande för respektive tidsintervall (dagtid, kvällstid och nattetid).

Domstolens bedömning i frågan om bullervillkor

Föreslaget bullervillkor motsvarar bullernivåerna i nämnda vägledning. Dock föreslås ett tillägg om att den ekvivalenta ljudnivån vid uppstart av ugnen nattetid får uppgå till 45 dBA. En bullerutredning har redovisats (WSP 2014-01-24), där det anges att gällande bullervillkor uppfylls helt och hållet vid alla bostäder i omgivningen till anläggningen. Det framgår dock inte om det är möjligt att begränsa ljudnivån nattetid till 40 dBA i enlighet med ovan nämnda vägledning. Bolaget har även angivit att tillkommande tekniska installationer kommer att projekteras så att förutsättningarna för att innehålla nu gällande bullervillkor inte ändras. Bolaget har även angett att tillkommande anläggningar och utrustningar ska konstrueras så att ljudnivåerna för var och en av dessa klarar nivåerna för nyetablerad industri.

Vid bedömning av lämpliga villkor för buller kan Naturvårdsverkets vägledning om industri och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538, 2015) tjäna som underlag. Det har inte utretts om det är möjligt att innehålla 40 dBA nattetid. Domstolen anser mot denna bakgrund att slutliga bullervillkor bör utredas under en provotid. Det bör då även utredas om ljudnivåerna varierar över tid på ett sådant sätt att det finns skäl att utforma kontrollen på ett sådant sätt som länsstyrelsen föreslår. Domstolen ser dock inget hinder mot att nu godta länsstyrelsens förslag om att immissionsmätning bör kunna utföras vid kringliggande bostäder. Domstolen föreskriver därför utredningsvillkor och provisoriska villkor om buller enligt domslut.

Igångsättningstid

Enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska det anges en igångsättningstid i en tillståndsdom, dvs. en tid då utförda arbeten ska ha satts igång, dvs. i detta fall när ansökta tekniska installationer har utförts *samt* de nya bränsleslagen har börjat

användas i ugnen. Det är alltså själva *verksamheten* som ska ha satts igång innan tiden har löpt ut. Att påbörja byggnadsarbeten eller andra arbeten för att uppföra eller ändra en anläggning eller en verksamhet påverkar alltså inte själva igångsättningstiden. Domstolen bedömer att annat inte har framkommit än att bolagets förslag på fem års igångsättning kan godtas, bl.a. mot bakgrund av att det krävs vissa tekniska installationer innan den ändrade verksamheten kan sättas igång. Med anledning av vad länsstyrelsen har anfört i denna del bör det även noteras att det inte är möjligt att i ett tillståndsbeslut meddela ett förordnande med innebörd att tillståndet ska tas i anspråk vid en viss tid, utan det är upp till verksamhetsutövaren om och när ett nytt tillstånd tas i anspråk (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2014:44).

Verkställighetförordnande

Bolaget har anfört att det är angeläget att få möjlighet till en bredare bränslebas i verksamheten. Inget motstående intresse kan sägas ha motsatt sig verksamheten i sig. Domstolen bedömer därför, även med beaktande av att regeln i 22 kap. 28 § miljöbalken ska tillämpas med restriktivitet, att yrkandet i detta fall kan medges (jfr Högsta domstolens beslut den 17 oktober 2012 i mål nr T 3158-12).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (DV425)

Överklagande senast den 19 december 2016. Prövningstillstånd krävs.

Erika Ekman

Gisela Köthnig

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig samt de särskilda ledamöterna Agneta Melin och Kia Sahlin.

Domsbilaga 1

Avfallskod avfallsklassad konverterad eldningsolja (KEO), beroende på oljans sammansättning, i huvudsak kod 13 02 05, 13 07 01 eller 13 07 03.

Följande avfallskoder kan också vara aktuella: 13 01 05, 13 01 10-13, 13 02 05, 13 02 06, 13 02 08, 13 02 09, 13 03 07-10, 13 04 01- 03, 13 07 01, 13 07 03, 13 08 02, 13 08 99.

Analyser som ska utföras i samband med utleverans av Keo till Kalkproduktion Storugns AB, Storugn				
Parameter	Sort	Metod	Analyslab.*	Specifikation
Densitet vid 15°C	g/cm ³	ISO 12185:96	Saybolt	max 0,95
Flampunkt	°C	ASTM D 93-94	Saybolt	min 55
Svavelhalt	vikt %	ASTM D 4294-90	Saybolt	max 1,0
Pour Point	°C	ASTM D 97-93	Saybolt	max -10
Viskositet vid 50°C	cSt	ASTM D 445-88	Saybolt	max 50
Vattenhalt	vol %	ASTM D 95-83	Saybolt	max 1,0
Askhalt	vikt %	ASTM D 482-87	Saybolt	max 1,0
Värmevärde effektiva	MJ/kg / Kcal/kg	ASTM D 4868-88	Saybolt	min 40,95 / 9780
Asfaltener	vikt %	IP 143/90	Saybolt	max 1,5
Sediment, extraktionsmetod	vikt %	ASTM D 473-81	Saybolt	max 1,0
Total klor	vikt %	SSAB 1107, calc.	Saybolt	max 0,2
PCB	mg/kg	DIN 51527-86	Saybolt	max 2
Antimon, Sb	mg/kg		ALS	max 5
Arsenik, As	mg/kg		ALS	max 5
Selen, Se	mg/kg		ALS	max 5
Vanadin, V	mg/kg		ALS	max 50
Bly, Pb	mg/kg		ALS	max 100
Kadmium, Cd	mg/kg		ALS	max 3
Tallium, Tl	mg/kg		ALS	max 5
Kvicksilver, Hg	mg/kg		ALS	max 5
Krom, Cr	mg/kg		ALS	max 30
Nickel, Ni	mg/kg		ALS	max 50
Järn, Fe	mg/kg		ALS	max 1000
Koppar, Cu	mg/kg		ALS	max 115
Zink, Zn			ALS	max 500

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Avfallskod avfallsklassad konverterad eldningsolja (KEO), beroende på oljans sammansättning, i huvudsak kod 13 02 05, 13 07 01 eller 13 07 03.

Följande avfallskoder kan också vara aktuella: 13 01 05, 13 01 10-13, 13 02 05, 13 02 06, 13 02 08, 13 02 09, 13 03 07-10, 13 04 01-03, 13 07 01, 13 07 03, 13 08 02, 13 08 99

Analyser som ska utföras i samband med utleverans av Keo till Kalkproduktion Storugns AB, Storugn		
Parameter	Sort	Specifikation
Densitet vid 15°C	g/cm ³	max 1,0
Flampunkt	°C	min 55
Svavelhalt	vikt %	max 1,0
Pour Point	°C	max -10
Viskositet vid 50°C	cSt	max 65
Vattenhalt	vol %	max 4
Askhalt %	vikt %	max 2
Värmevärde effektiva	MJ/kg	min 39
Asfaltener	vikt %	max 3
Sediment, extraktionsmetod	vikt %	max 2
Total klor	vikt %	max 0,2
PCB	mg/kg	max 2
Antimon, Sb	mg/kg	max 15
Arsenik, As	mg/kg	max 5
Selen, Se	mg/kg	max 5
Vanadin, V	mg/kg	max 100
Bly, Pb	mg/kg	max 100
Kadmium, Cd	mg/kg	max 3
Tallium, Tl	mg/kg	max 5
Kvicksilver, Hg	mg/kg	max 5
Krom, Cr	mg/kg	max 30
Nickel, Ni	mg/kg	max 50
Järn, Fe	mg/kg	max 1 500
Koppar, Cu	mg/kg	max 115
Zink, Zn	mg/kg	max 750

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se